Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 75 (13699) | 1972 оной мартын 30, четверг | Сэн 2 мүнгэн

РГА
оломжо бии

дэгүүрнай тракнуудай үдэр hүнидэжэ эхилхэ, ха рилгын халуун хүдэлалха хаhа тинимэшье болобо.

мэhээ энээхэн үлэ- хабарай тарилгада хы юумэеэ жэншэд- мүнөө үдэр бүхэ- ургаса абаха хэрэгёhотой болонобди. «хабарай үдэр жэл гэжэ таряаша зон дэмы хэлсэдэггүй. гектар бүхэнние күүлжэ, шииг нойтэй байлгаад, эрхим үрэhөөр богони болжа шадаал hаа, үнургаса абаха үндэhэ гдаха байна.

ондо манай Бэшүүбүхыдөө 7 мянган оорhо таряа, тэрэ мянган га газарта шэха түсэбтэй. Тэрэн, нилээд ехэ газарта малай эдихэ тэжээлэй үдые—куузику, кутаабха гэхэ мэтые hайнаар ургуулди. Юуб гэхэдэ, ажа hалбари — мал бшуу.

эдэхи газар хадалиг, hаа, ехэнхидээ үрэжэлтэй хүрьhээ тоологдодог гээшэ. тарялангай бага тагтал тарилгын бүрие богони болзоршанартайгаар хэжэ, байhан шииг нойхэрэглэн, hайн үрэжал үндэр ургасын сэхэ болонобди. Онүй.

оорhото ургамалэхэнхидээ сортовой, тай үрэhөөр таридаг ашаар hүүлэй жэлтарянай ургасые зарим үүлээдди. Жэшээлдо совхоз бүхы тагектар бүриhөө дун15,5 центнер ургабүхыдөө 106 мянган оорhо суглуулаа юм. 25 мянган центнер шааха даабаритай аад, 17,4 мянган центнер оронойнгоо амбаарабди. Мүн гектарай тнер хартаабха абаад, баhал үлүүлэн дүүр- Тиигэжэ ажахымнай оорhо таряа, хартааб- рaahaa 149 мянган түэбэр ашаг олзо оруул- Совхозой суута ме- Социалис Ажалай Ф. Слепнёвой хүтэлгурбадахи бригада 0 гектар тарялангай дунда зэргээр 18 шэнисэ хуряагаа. механизатор А. Е. ой даадаг бригадынбараг hайн ургаса юм.

лаhан зарим тэды өөрөө hанаагаа амармэн манда үгы. Тарясые үшөөл дээшэлүүларга боломжо, хэрэгнеесэнүүд ажахыда- Нэн түрүүн Агуу- Социалис Республибайгуулагдаhаар 50 айн хүндэлэлдэ бүрил хүдэлхэ ёhотойбди гэмеханизатор, тарягүйсэд ойлгоно.

жэлдэ совхоз бүхы гектар бүриhөө зэргээр 16 центнерhээ бэшэ ургаса хуряаха уялга абанхай.

эдэхи эрхэ байдалда үндэр ургасын шу-

хала эрхэ нүхэсэл болоно. Нэгэдэхеэр, газарай хүрьhэнэй үрэжэл hайнаар хэрэглэгдэнэ, шииг нойтониинь hайн бариг дана. Хоёрдохёор, таряан буртаг үбhэгүй сэбэр байна.

Энэ жэлдэ бүхыдөө 2440 гектар сэбэр паар, 738 гектар намарай паар бэлдэнхэйбди. Сэбэр паар дээрэ намартаа таба мянган тонно наг шэбхэ гаргаа hэмди. Иигээд хабартаа үшөө 2000 тонно шэбхэ гаргахабди. Тэрэшэлэн хэрбээ нёдондо таряанай газарта бүхыдөө оройдоол 171 тонно минеральна үтэгжүүлгэ оруулhан hаа, энэ жэлдэ тэндээ 230 гаран тонно үтэгжүүлгэ оруулха зорилготойбди. Тэрэнэймнай ехэнхинь совхозой складта асаргданхай.

Куузику, кукуруза, хартаабха ехээр таридаг дээрэhээ ехэнхи үтэгжүүлгэеэ энэ ургамалнуудые тариха газартаа тарааха болонобди. Гадна шэниисын үрэhэнэй участогта, 150 гектар паар дээрэ га бүриин нэгэ центнер шахуу минеральна үтэгжүүлгэ сеялкээр үрэhэ тарихатаяа хамта тараахабди. Мүн Ново-Сретенкын отделенидэ 400 га кукурузын, 50 га куузику тариха газар уhалагдаха байна. Тэрэнэй ехэнхинь ута буураздаа гаргагдажа уhалагдаха юм. Хэрбээ нёдондо эндэ нүхэр Слепневой бригада гектар бүриhөө зуугаад центнер кукурузын ногоон намаа хуряаhан hаа, мүнөө жэлдэ гектарай адагынь 200 центнер ургаса абаха зорилготой.

Үрэhэ хүрэнгэ тухай хэдэн үгэ. Таряанай ехэнхи үрэhэн тарилгынгаа шанараар нэгэдэхи, хоёрдохи классай болгогдонхой. Бүхы үрэhөө hаяар дулаан үдэрнүүдтэ амбаар, складhaa гаргажа, наранда шаруулха, дулаасуулха, hалхи hэбшээндэ үлеэлгэхэбди. Мүнөө модон сушилка, цемент дэбдиhэн талмайнуудаа шорой, саhанhaa сэбэрлэжэ байнабди.

Хабарай тарилгада хүдэлхэ бүхы трактор, машинануудай заhабарилагдажа бэлэн болоо. 84 трактор, 44 сеялкэ, 53 плуг гэхэ мэтэ зэhэгдэнхэй. Тарилгын түсэб, график табигданхай.

Эдэ үдэрнүүдтэ механизаторнуудай таряалан дээрэ намарhaa хойшо үлэhэн hолоомо суглуулжа, сүлөө тухагүй хүдэлнэ. Бригада бүхэндэ энэ хүдэлмэридэ хүн зон, оньhон техникэ олоор табигданхай. hолоомыень түргэн суглуулжа, сэбэрлэжэ абаагүйдэмнай газарай хүрьhэн ёhoop гэдэхэгүй, тарилга гэдэргэ татагдаха бшуу.

П. БОЛОНЕВА,
Бэшүүрэй совхозой главна агроном.

ҮДЭР БҮХЭНӨӨ—ҮНДЭР УРГАСАДА

— ХАБАРАЙ ТАРИЛГАДА ҮГЛӨӨ, МҮНӨӨШЬЕ ГАРАХААР БЭЛЭМДИ ДАА, — ГЭЖЭ СОВХОЗОЙ МЕХАНИЗАТОРНУУД АЛЕКСЕЙ ФАЛИЛЕЕВ, ДАРМА ЦЫБИКОВ, ДАМБА ЦЫРЕНОВ ГЭГШЭД ХӨӨРЭЛДЭНЭ.

М. НАМЖИЛОВАЙ фото.

МҮРЫСЭН АЖАЛЛАХАДА УРМАТАЙ

Илья Хазанович түрүүшынхеэл хонин ажал дээрэ хүдэлжэ байна бэшэ. Тэрэ бага наhанhaa эхилээд үхэр, хонидые hайсал адуулжа, ондо оруулжа үзэhэн хүн.

...hүүлэй хэдэн жэлнүүд... Агын Буряадай национальна округ... Дульдаргын аймагта хонин ажал дээрэ хүдэлhэн тухайгаа, тэндэхи малшад, хонишодой хэр амжалта туйлажа байдаг тухай Илья Федоров тэрэнэй hамган Октябрина Иннокентьевна хоёр hонирхолтойгоор хөөрэнэд. Тэдэнэй хэлэхэ юумэннинь яhала бии: Ага нютагта, манай республикада хонин ажал эрхилэлгэ онол оньhoopoo хоорондоо илгаатай байдаг. Юуб гэхэдэ, манай эндэ ехэнхидээ үбэлэй хүйтэн сагта шэнэ түл абтадаг hаань, тэндэ орой хабар, зунай эхеэр хонид хурьгална бшуу. Тиихэдээ хурьгад хайшан гэжэ түлжүүлэгдэнэб, хэзээ бэеэ хүсэдэг юм гэжэ нүхэр Федоровhоо асуубабди.

— Ямаршьегүй даа. Май hарада гараhан хурьгад шэгнүүрээр багануудшье hаа, баhал хонид боложо ошодог юм, —гээд Илья Хазанович мэдүүлбэ.

Мүнөө нүхэр Федоров Эрхирэгэй совхоздо хэдыдэхи жэлээ хонишоноор хүдэлжэ байна. 1969 ондо hүрэг хонидые даажа абаhан юм. Түрүүшынгээ жэлдэ хэды хүшэр байгаашье hаань, 100 эхэ хонин бүриhөө 100 хурьга абажа амжаа бэлэй. Мүнөө удаадахи жэлдээшье хурьга абалгаар, ноохо хайшалалгаар түрүү зэргэдэ ябалсаhаар. Тиигэжэ Эрхирэгэй совхозой Онохойн отделениин Нарин-Шэбэрэй энэ отара холуур суурхадаг болонхой. Эндэ Федоровтон гэр бүлөөрөө хүдэлнэ. Тиихэдээ 600 гаран хонидые hайнаар харууhалжа байдаг юм.

Бидэ хурьгадайнь байрада орожо харабабди. Тэндэ тэршээ сагаан хурьгад уужам хуhамаг соогуур гүйлдэнэ. Юрэдөөл 500-гаад бии хэбэртэй.

Гэртэнь хонишоной ажал хэрэг харуулhан самбар үлгөөтэй. Тэндэ социалис уялгануд, мүрысөөнэй дүрим аржытар бэшээтэй байгаа hэн. Мүн тиихэдэ Хуушан-Онохойн клубай болон найман жэлэй hургуулиин агитбригада эндэ ерээд ошоhоноо тэмдэглэнхэй.

— Мүнөө үедэ 560-аад хурьгатайбди. Хурьгалха хонид үшөөл олон. Апрель hарын гаратар hубариха юм ааб даа.— гээд Октябрина Иннокентьевна хөөрэнэ.

Мүнөө согсолоод үзэхэдэ, 100 эхэ хонин бүриhөө 90 гаран хурьгад абтаа хэбэртэй. Тэдэнэр хамта дээрээ 640 хонидые адуулдаг.

Энэ отарада совхозой парткомой секретарь Артем Бадмаевич Цыдендоржиев ажахынгаа хонишодой хурьга абажа байhан тухай бюллетень гаргаба. Тиихэдээ Федоровтоноор мүрысэжэ байhан Добо-Енхорой отарын хонишодой амжалта тухай хөөрэжэ үгэнэ. Дугаржап Дулгаржаповтан мүнөө шэнэ түл баhал hайнаар абажа байнхай. Тиихэдэ эдэ хоёр отарын хонишодой мүрысөөтэ ажалайнь үрэ дүн, туйлаhан амжалта яhала магтамаар. Мүнөө жэлдэшье Федоровтоной, Дулгаржаповтанай отарын хонишод амжалта туйлахаар зэhэнхэйнүүд юм.

Н. ЦЫБИКДОРЖИЕВ.
Загарайн аймаг.

ҮДЭРТӨӨ 100 ТОННО

Эдэ үдэрнүүдтэ наг шэбхэ сабшалан, таряалан дээрэ зөөхэ хүдэлмэри урагшатайгаар ябуулагдажа байна. Тэргэ шагтагалhан 3-4 «беларусь» тракторнууд хойно хойноhоо hубарилдан, хониной фермын дэргэдэхи сабшалан дээрэ шэбхэ гаргана. Энэ хүдэлмэрие шэбхэ ашадаг машинада ажалладаг Алексей Антонов хүтэлбэрилнэ. Эдэнэр үдэртөө 100 тонно шэбхэ гаргажа үрдинэ.

Мүн сабшалан, таряалан дээрэ гаргагдаха 1140 центнер минеральна үтэгжүүлгэ абтаад байна. Тэрэниие тарааха 4 машина заhабарилагданхай.

Нёдондо зун үертэ ороhон сабшалангай хагда галдаад, тэрэнээ уhалха гэжэ 2 бүлүүр станци бэлдэнхэйбди. Тэрэшэлэн 400 гектар сабшалан борнойлогдохо.

Тиигэжэ колхознай энэ жэлдэ сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ хэрэгтэ бүхы хүсэеэ элсүүлнэ.

И. МАКАЛЬСКИЙ,
Улаан-Үдын аймагай «Восход» колхозой главна агроном.

1822 ДОРЖИ БАНЗАРОВ 1972

„Ородой түрүүшын эрдэмтэ Ломоносовтол адли Банзаров Буряадай түрүүшын эрдэмтэ мүн“.

Е. Ярославский.

Научна конференци

Буряадай түрүүшын эрдэмтэ Доржи Банзаровай түрэhөөр 150 жэлэй ойдо зорюулагдаhан нэгэдэмэл научна конференци үсэгэлдэр Улаан-Үдэ городто нээгдэбэ.

Партийна, советскэ, соёлой хүдэлмэрилэгшэд, городой дээдэ hургуулинуудай багшанар-эрдэмтэд, СССР-эй Наукануудай академиин Сибиринн отделениин Буряадай филиалай эрдэмтэд, Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ Буряадай гүрэнэй багшанарай институдай багшанар, студентнэр, уран зохёолшод, хүдөө нютагуудhaa, тэрэ тоодо Зэдын аймагhaa ерэhэн багшанар, Казань, Новосибирск, Эрхүү хотонуудhaa ерэhэн айлшад эндэ бии.

Партиин Буряадай обкомой секретарь **Г. В. Бирюков** хуряангы үгэ хэлэжэ, КПСС-эй обкомой бюрогой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Министрнүүдэй Соведэй үмэнэhөө, Буряадай филиалай, Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай үмэнэhөө нэгэдэмэл научна конференциие нээбэ. Энэ конференци гурбан үдэр үргэлжэлхэ юм.

Доржи Банзаровай ажабайдал, эрдэм ухаанайнь ажал ябуулга тухай түүхын эрдэмэй доктор **Д. Б. Улымжиев** элидхэл хэбэ. Эрдэмтэ Доржи Банзаровай үзэл бодолой бүрилдэhэн тухай багшанарай институдай ректор, философиин эрдэмэй кандидат **И. А. Батудаев,** эрдэмтын түүхэ шэнжэлhэн тухайнь түүхын эрдэмэй доктор **П. Т. Хаптаев,** эрдэмтын хэлэ бэшэг шэнжэлhэн тухайда хэлэ бэшэгэй эрдэмэй доктор **А. А. Белоусов,** «Харын шажан гү, али монголшуудай бөөгэй шажан» гэhэн эрдэмтын зохёол ба буряад зоной бөөгэй шажаниие шэнжэлхэ асуудалнууд тухай түүхын эрдэмэй кандидат **Т. М. Михайлов** гэгшэд элидхэлнүүдые хэhэн байна.

Яхад хэлэндэхи монгол шэнжэнүүдые тодорхойлходонь Доржи Банзаров О. Бетлингк гэгшын зүбшэгшэ байhан гэжэ асуудалаар хэлэ бэшэгэй эрдэмэй доктор **Е. И. Убрятова** hонин элидхэл хэбэ.

Удаань эрдэмтын хэлэ бэшэгэй эрдэм ухаанда, уран зохёолдо хабаатай асуудалнуудаар шэнжэлэлгэнүүдые хэдэг байhан тухайдань хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидадууд **Б-Д. Бадараев, Ц-А. Дугарнимаев, Ш-Н. Цыденжапов, В. Э. Раднаев** гэгшэд мэдээсэлнүүдые хэhэн байна.

Хоёрдохи үдэрынь научна конференци дээрэ мүн лэ хэдэ хэдэн элидхэлнүүд, мэдээсэлнүүд шагнагдаба. Доржи Банзаров ба Галсан Гомбоев хоёр тухай түүхын эрдэмэй кандидат **П. П. Хороших** (Эрхүү), уран зохёолдо Доржи Банзаровай образ гэhэн асуудалаар хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидат **В. Б. Махатов,** эрдэмтын энтимологическа бэдэрэлгэнүүд тухай хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидат **У-Ж. Дондуков,** Д. Банзаров ба А. Бобровников гэhэн асуудалаар профессор **Л. А. Петров** элидхэлнүүдые хэбэ.

Багшанарай институдай ректор **И. А. Батудаев** Доржи Банзаровай түрэhөөр 150 жэлэй ойдо зорюулагдаhан элидхэлнүүдые тобшолбо.

Удаань эрдэмтын түрэhэн нютагта, Зэдын аймагай түб Петропавловкада мартын 31-дэ научна конференци хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлээд дүүргэхэ байна.

Буряадай түрүүшын эрдэмтэ Доржи Банзаровай түрэhөөр 150 жэлэй ойдо зорюулагдаhан нэгэдэмэл научна конференциин боложо байхада манай фотокорреспондент Ц. Цыренжапов зал буулгажа абаба. Эрдэмтын ажабайдал ба эрдэм ухаанайнь ажал ябуулга тухайда түүхын эрдэмэй доктор **Д. Б. Улымжиев** трибуна дээрэ элидхэл хэжэ байна.

Улаан-Үдын горсоведэй сесси

...гэлдэр ажалшадай депутадуудай Улаан-Үдын городской Со... ...жээтэ сесси боложо үнгэрөө. 1971—1975 онуудай юhэдэ... жэлэй үедэ Улаан-Үдэ хотын саашадаа хүгжэхэ түсэ... барилгаар горсоведэй саг үргэлжын комиссиин тоосоон ту... ...далнууд депутадуудай үзэмжэдэ табигдаhан байна. ...ссиин хүдэлмэри тухай манай газетэдэ hаядаа толилогдохо.

...ХЭР Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ УУЛЗАЛГА

...ЦК-гай Генеральна нүхэр Л. И. Брежнев айлшалжа ерээд байhан ЦК-гай Политбюрогой ...гриин Революционно ...н-таряашанай прави... Түрүүлэгшэ нүхэр Ене ...рын 28-да уулзаа.

...ной февраль соо ВСРП- ...Нэгэдэхи секретарь ...дарай Москвада ерээд ...хэлсэгдэhэнэй ёhoop, ...Брежнев, Е. Фок советь-венгриин экономическа харилсаа холбоое саашадань хүгжөөлгын ба гүнзэгырүүлгын асуудалнуудые зүбшэлбэ.

Тэрэшэлэн гадаадын политикын, уласхоорондын байдалай шухала асуудалнуудаар hанал бодолоо зүбшэлөө.

Энэ уулзалга хоёр партиин ба ороной хоорондын харилсаанда баримталагдадаг үгээ ойлголсолгын, халуун хани барисаанай оршон байдалда үнгэрөө.

...ОЛОХОВТО ШАГНАЛ БАРЮУЛАГДАА

...Верховно Соведэй Пре... Түрүүлэгшэ Н. В. Под... ...литература хүгжөө... табьяатай байhанай ...ажалшадые коммунис ...хүжүүлхэ ябадалда эдэб... хабаададагай түлөө М. А. Шолоховто ...Революциин орден ...ий үдэр Кремль соо ...

...Подгорный Эхэ ороной- ...дэдэ хайрада хүртэhэнтэйнь дашарамдуулан М. А. Шолоховые үнэн зүрхэнhөө халуунаар амаршалаад, элүүр энхэ ябахыень, зохёол бүтээлдээ шэнэ амжалта туйлахыень хүсэбэ.

М. А. Шолохов КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, Советскэ правительствада үндэр шагнал хайрынь түлөө баяр хүргөө.

(ТАСС).

Москвада пресс-конференци болоо

Манай орон дотор минута бүхэндэ 3000 шахуу хэhэг ном типографинуудаар хэблэгдэн гарана. 1971 ондо СССР-эй арадуудай ба гадаадын 108 хэлэн дээрэ элдэб номууд хэблэгдээ.

Советскэ Союз доторхи хэблэлэй хэрэг хүгжөөлгэдэ, юhэдэхи табан жэл соо бэелүүлэгдэхэ зорилгонуудта зорюулагдажа мартын 28-да Москвада зарлагдаhан пресс-конференци дээрэ эдэ тоонууд дурдагдаба.

СССР-эй 50 жэлэй ой болотор түбэй ба нютагуудтахи хэблэлэй газарнууд 450 шахуу ном барлан гаргаха түсэбтэй. Тэдэнэй 100 гаранинь гараад байна. КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые тайлбарилhан номууд хэблэлэй түсэб дотор шухала hуури эзэлнэ. Партиин съездын документнүүд ба материалнуудтай 30 гара миллион хэhэг номууд СССР-эй арадуудай 39, гадаадын 11 хэлэн дээрэ хэблэгдэнхэй.

(ТАСС).

Монгол-совет хани барисаан улам үргэдэнэ

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Монгол-совет хани барисаанай бүлгэмэй эмхинүүдэй тоосоонууд ба hунгалта МНР-эй аймагууд, хотонуудта боложо байнхай. Энэмнай 200 мянга гаран гэшүүдые нэгэдхэhэн, республика доторхи олониитын ехэ эмхи болоно. Бүлгэмэй олон тоото эдэбхитэд коммунис байгуулалтын хэрэгтэ Советскэ Союзай туйлаhан илалта амжалтануудые тайлбарилан ойлгуулгын дүй дүршэлнүүдые хубаалдана.

Монгол-совет хани барисаанай бүлгэмэй ээлжээтэ V съезд байгша оной май соо болохоор хараалагдаа.

НАУЧНА СТАНЦИИН ХИД БУСАБА

«Хойто полюс-16» гэжэ урадхуул научна станциин хүдэлмэридэ хабаадагшад бултадаа (12 хүн) мүльhэн дээрэхи гэрнүүд соогоо эдеэ хоолой зүйлнүүд баород, англи хэлэнүүд дээрэ бэшэгдэhэн бэшэгүүдые орхёод, Ленинградтаа бусажа ерээ.

Мүльhэн дээрэхи станци хаагдаха үдэрөө Канадын архипелагhaa 500-гаад километрэй зайда, Совет ороной дүтын эрьеhээ 1600 километртэ байба. Эрье дээрэхи баазанудhaa «СП-16» станциин дан холо байhан, тэндэхи мүльhэнэй ходо хэмхэрдэг болоhон ушар станциие нүүлгэлгын гол шалтагаан болоо.

ПОРП-гэй ЦК-гай IV ПЛЕНУМ

ВАРШАВА. (ТАСС). ПОРП-гэй ЦК-гай IV пленум Варшавада зарлагдаад, ороной арадай ажахые хүгжөөхэ табан жэлэй түсэбэй гол зорилгонуудые зүбшэлhэн, тэрэшэлэн ПНР-эй Сеймэй hунгалта тухай мэдээсэл соносоhон байна.

ПОРП-гэй ЦК-гай пленум эмхидхэлэй асуудалнуудые мүн лэ зүбшэн хэлсэбэ. Ю. Техмые ПНР-эй правительствын президиумдэ хүдэлгэхэ гэжэ hанамжалаад, ПОРП-гэй ЦК-гай секретариин уялгануудhaa сүлөөлөө. З. Жандаровский ПОРП-гэй ЦК-гай Секретариадай гэшүүнээр hунгагдаа.

ВЛКСМ-эй делегаци Гавана ошобо

ГАВАНА. (ТАСС). ВЛКСМ-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Е. М. Тяжельников түрүүтэй ВЛКСМ-эй делегаци Кубын Коммунис залуушуулай холбооной II съездын хүдэлмэридэ хабаадахаяа ерэбэ. СССР-эй лётчик-космонавт, Советскэ Союзай Герой Б. В. Волынов делегациин бүридэлдэ орожо ошолсоо.

АЖАЛАЙ hАЙНДЭРЭЙ УГТАМЖАДА

Апрель hарын түүхэтэ суббото улам ойртоно. Совет хүнүүд энэ үдэрые ажалай ехэ hайндэр болгохоор бэлдэжэ байнхай.

Хабаровскын «Энергомаш», «Дальдизель» станогууд-автомадуудые бүтээдэг заводуудай, «Восток» гэжэ оёдолой нэгэдэлэй цехүүдэй ба участогуудай коллективүүд халаанайнгаа даабаринуудые үлүүлэн дүүргэхэ уялгануудые абаа: Алас-Дурнын модоор бүтээдэг «Амур», «Уссури» гэжэ гоё hайхан мебельнүүдые «Заря» нэгэдэлэй мастернууд дархалан гаргана.

Волгоградай трактор бүтээгшэд субботын үдэр гэнжэ мөөртэ машинануудай колонно бэлэн болгохо юм. Судна бүтээгшэд «Мүрэн—далай» түхэлэй танкерые болзорhоонь арбан хоногоор урид уhанда табихаар хараална. Хэдэн миллион түхэригэй сэнтэй химическэ, нефтяной түхеэрэлгэнүүд, булад аргамжа, үрэмдэдэг машинанууд, барилгын материалнууд, медицинскэ аппарадууд бүтээгдэн гаргагдаха.

Юhэдэхи табан жэлэй ехэ шэнэ барилга дээрэ — Камска автомобилиин заводто хүдэлдэг арба мянган автомашина алмагдаhан түлишэ ба электрын элшэ хүсэ хэрэглэн хүдэлхэ. Экскаваторщигууд, бульдозеристнүүд, крановщигууд ба бусад механизаторнууд энэ үдэр 84 мянган түхэригэй элдэб хүдэлмэри хэхэ —юрын үдэрэйхиhөө hураггүй ехэ юумэ бүтээхэ.

Барнаулай заводууд ба комбинадууд 3 миллион үлүүтэй түхэригэй машина, химиин хэрэгсэл ба арадай хэрэглэлэй эд товарнуудые бүтээн гаргаха. Хотын 200 мянга гаран ажалшад станогуудта, гагналгын конвейернүүдтэ хүдэлхэ.

ПАРТИЙНА ХРОНИКО

Туһатай хөөрэлдөөн болобо

Аймагай томо ажахынуудай нэгэн болохо «50 лет Октября» колхоздо һүүлэй жэлнүүдтэ культурно-ажаһуудалай барилга үргэнөөр ябуулагдана. Наймадахи табан жэлэй хугасаа соо 50-яад гэр байра, соёлой байшан бодхоогдоһон байна.

Һаяхан тус колхоздо партийна эхин организацинуудай секретарьнарай, аймагай соёл-культурын эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй семинар КПСС-эй райком үнгэргэбэ.

Колхозой түрүүлэгшэ А. Н. Налханов ажахыда хэгдэжэ байһан соёлой эмхи зургаануудай, мүн ажаһуудалай барилганууд, саашанхи зорилгонууд тухайгаа сугларагшадта хөөрэжэ үгөө.

Удаань аймгүйсэдкомой соёлой таһагые даагша Б. М. Марзаев барилгын талаар үнгэрһэн жэлдэ аймаг дотор юун хэгдээб, байгша ондо ямар зорилгонууд табигданаб гэһэн асуудалнуудта тогтобо.

Элидхэлнүүдые зүбшэн хэлсэлгэдэ «Коммунизм» колхозой партийна эхин организациин секретарь Ж. Д. Самбялов, «50 лет Октября» колхозой парткомой секретарь А. Л. Шарастепанов, Орлигой «Саяны» гэжэ соёлой байшангай директор Т. Ш. Пронтеева, партиин райкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагша Д. Б. Шарастепанов гэгшэд хабаадалсаа.

Партбюро тоособо

Үнгэрһэн жэлэй май һарада болоһон партиин райкомой пленум дээрэ КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдтэй зохилдуулан, партийна организацинуудай үзэл сурталай хүдэлмэри эрид һайжаруулха талаар хэмжээ ябуулганууд тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэһэн юм.

Энэ пленумэй абаһан тогтоолые бэелүүлхэ талаар «Коммунизм» колхозой партийна эхин организациин ябуулжа байһан хүдэлмэри тухай асуудал КПСС-эй райкомой бюро дээрэ зүбшэгдэбэ.

Ажалшадай дунда үзэл сурталай, соёл гэгээрэлэй хүдэлмэри һайжаруулха талаар колхозой партийна организаци нилээд оролдолго гаргана. Энэ хүдэлмэри тусхай түсэбэй ёһоор ябуулагдана гэжэ бюро тэмдэглэбэ.

Гэхэтэй хамта дутагдалнуудшье бии байһаар. Коммунистнууд, комсомолшуудай политическэ һуралсал һулаар эмхидхэгдэнхэй. Ойлгуулламжын хүдэлмэридэ харуулан ойлгуулха зүйлнүүд муугаар хэрэглэгдэнэ. Мүрысөөнэй дүнгүүдээр ханын газетэ, дайшалхы хуудаһанууд саг соогоо гаргагданагүй.

Партиин райкомой бюро эдэ дутагдалнуудые усадхаха, үзэл сурталай хүдэлмэри бүри һайжаруулха хэмжээнүүдые абахыень партийна бюрое уялгалаа.

Соёлой эмхи зургаануудай хүдэлмэри һайжаруулха

КПСС-эй XXIV съездын материалнуудые ажалшадта ойлгуулха талаар аймагай соёл гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэри тухай асуудал партиин райкомой бюро дээрэ харагдаба.

Хүдөөгэй ажалшадай культурна эрилтые хангаха, соёлой хүдэлмэри һайжаруулха талаар эдэ эмхи зургаанууд нилээд юумэ хэнэ гэжэ бюрогой абаһан тогтоол соо тэмдэглэгдээ. Үе үе болоод, хүдөө тосхонуудта удха һайнтай наада зүжэг харуулагдана, лекци, элидхэлнүүд уншагдана.

Зүгөөр съездын материалнуудые тайлбарилан ойлгуулха хүдэлмэридэ дутагдалнууд бии байһаар. Зарим клуб, библиотекэнүүд тусхай түсэбгүйгөөр хүдэлнэ, тэндэ лекци болон элидхэлнүүд үсөөн уншагдана.

Соёл гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэри һайжаруулха талаар зохихо хэмжээнүүдые абахыень партиин райкомой бюро партийна эхин организацинуудые уялгалба.

В. ГАЛСАНОВ.

Ахын аймаг.

ХҮМҮҮЖҮҮЛХЫ ШУХАЛА ЗЭБСЭГ

АЖАЛШАДЫЕ коммунис үзэл бодолтойгоор хүмүүжүүлхэ, үйлэдбэриие хүтэлбэрилгэдэ тэдэниие хабаадуулха, техническэ дэбжэлтэ туйлаха гэхэ мэтэ асуудалнуудые шиидхэлгэдэ коммунис ажалай һургуули угаа ехэ удха шанартай. Шэнэ түхэлэй иимэ һургуулинууд хүдэлмэришэдэй дунда политическэ эрдэм дэлгэрүүлхэ, түрүү дүй дүршэлтэй танилсуулха, социалис мүрысөөндэ, мүн ажалдаа коммунис ёһоор хандадаг байхаар һураха хүдэлөөндэ ажалшадые эдэбхитэйгээр хабаадуулха таатай зохид арганууд нэгэн болонхой.

Манай Онохойн комбинадта коммунис ажалай һургуулинууд түрүүшынхеэ эмхидхэгдэнхэй. Тиимэ һургуулинууд предприятиин дирекциин, хүдэлмэришэдэй комитедэй хүтэлбэри доро цехүүд болон участогуудта бии болгогдоно. Жэшээнь, гэр баридаг цехтэ мүнөө үедэ тиимэ 4 һургуули, үйлэдбэриин дүрбэдэхи участогта—4, нэгэдэхи участогта 3 һургуули эмхидхэгдэнхэй. Манай комбинадай бүхы участок, бригадануудта мүнөө үедэ хамта дээрээ 23 һургуули хүдэлнэ. Дурсагдаһан һургуулинуудгамнай 577 хүдэлмэришэд хабаадалсана. Тэдэнэй 310-ниинь коммунис ажалай ударнигууд юм. Бусад хүдэлмэришэднай залуушуулай дунда һургуулида, партийно-комсомолой политическэ һуралсалда, дээдэ һургуулинууд болон техникумүүдтэ заочноор һуралсахаһаа гадна, үдэшын технологическа институдта һурана.

Коммунис ажалай һургуулинуудта хэшээлнүүдые үнгэргэхын тула тусхай үдэрнүүдые гарганхайбди. Хэшээлнүүднай долоон хоног соо нэгэ дахин средагай үдэр 4 часһаа эхилдэг юм. Комбинадаймнай бүхы цехүүдтэ ажал хүдэлмэриин хоёр халаанда эмхидхэгдэдэг дээрэһээ һургуули бүхэндэмнай һарадаа хоёр дахин хэшээл үнгэргэгдэнэ. Хүдэлмэришэдэй нэгэдэхи халаанда хүдэлхэдэ хэшээл үнгэргэбэл, таатай зохид гэжэ шиидээбди. Хэшээлнүүдые үнгэргэхэ бүхы арга боломжо хангагданхай. Тиимэһээ хэшээлнүүд улаан булангуудта, хүнэй амарха таһалгануудта болодог юм. Һургуулида ябагшад, мүн тэндэхи багшанар техническэ библиотекэһээ хэрэгтэй номуудые, харуулан ойлгуулха плакат болон хэрэгсэлнүүдые, һуралсалай программада хабаатай статьянуудые, газетэ, журналнуудһаа хайшалжа хамтадхаһан дансануудые абаха аргатай байдаг.

Һургуули хүтэлбэрилэгшэдөөр бэрхэ пропагандистнуудые табяа һаа, һуралсалынь амжалтатайгаар ябаха гэжэ бүгэдэндэ мэдээжэ. Тиимэһээ һургуулинуудта һайн хүтэлбэрилэгшэдые шэлэн табиха асуудалда ехэ анхарал хандуулаабди. Тэрэнэй ашаар пропагандистнуудаар дээдэ, тусхай дунда эрдэмтэй, үйлэдбэри һайса мэдэхэ хүнүүд шэлэн абтаа. Тэдэнэй тоодо участогуудай начальнигууд нүхэд Н. Ф. Симагин, Г. Г. Бурлаков, В. Ф. Колбин, технорүгүүд нүхэд А. Ф. Зайцев, Вл. Вшивков, Н. Е. Иржавский гэгшэдые, управлениин таһагуудай начальнигууд болон экономистнуудые ажалай ба салин хүлһэнэй таһагай хүдэлмэрилэгшэдые дурдамаар. Һургуулинуудта зааха багшанарай хүдэлмэри хүтэлбэрилхэ зорилгоор рабочкомой дэргэдэ методическа совет бии болгогдонхой. Тэрэ соведые экономическа асуудалнуудаар директорэй орлогшо Н. М. Нацкевич хүтэлбэрилдэг юм. Николай Михайлович темэ бүхэнөөр пропагандистнуудта зохихо заабари үгэжэ байдаг. Тиигэжэ пропагандистнуудай дунда хамта дээрээ долоон хэшээл үнгэргөөд байнабди. Иимэ хэшээлнүүдэй болоходо, пропагандистнууд һанал бодолоо мэдэлсэхэһээ гадна, хэрэгтэй номуудые, харуулан ойлгуулха зүйлнүүдые шэлэн абаха талаар зүбшөөлнүүдые абадаг юм.

ВЦСПС-эй һайшааһан гол темэнүүд һургуулинуудта шудалагдахаһаа гадна, культурна хэмжээ дээшэлүүлхэ, ажалай журам сахиха асуудалнуудаар лекцинүүд уншагдадаг байна. Дурсагдаһан темэнүүдээр лекци уншахыень багшанарта, НОТ-ой хүдэлмэрилэгшэдтэ ханданабди. Үйлэдбэриин түрүү дүй дүршэл шэнжэлхэ асуудалда онсо анхарал хандуулдаг болонхойбди. Тиигэжэ хэдэ хэдэн хүнүүдэй хүдэлмэриин дүй дүршэлые: шпала отолдог станогуудай оператор Н. Харлампьевай, 1-дэхи участогай модо хюроодэдэг цехэй рамщик В. Гарбузай, ашаа тээгшэдэй бригадын бригадир К. Драганай, модо болбосоруулдаг цехэй станочница Хлебникова болон бусадай дүй дүршэлые ээлжээтэ хэшээлнүүдтээ хүдэлмэришэд шэнжэлээ. Модо болбосоруулдаг цехэй хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшад юрэнхы эрдэмээ, техническэ, экономическа мэдэрэлээ ямараар дээшэлүүлнэб, энээн тушаа цеховой комитет юу хэнэб гэһэн асуудалые һаяхан хүдэлмэришэдэй комитедэй заседани дээрэ зүбшэн хэлсээбди.

Коммунис ажалай һургуулинуудта хэшээлнүүдые үнгэргэхэдэ, шагнагшадай эрдэм мэдэрэл дээшэлүүлдэг, хүмүүжүүлхы нүлөө үзүүлдэг байхаһаа гадна, коллективэй ажабайдалда улам эдэбхитэйгээр хабаадуулдаг болгоно.

Экономикын үндэһэ һуури шудалхадаа һурагша бүхэн хүдэлдэг газартаа ажалаа научна ёһоор эмхидхэжэ һурана, асуудалнуудтай бүри гүнзэгыгөөр танилсана, урлан нарижуулгын, ухаалан зохёолгын дурадхалнуудые оруулха, социалис уялгануудаа дүүргэхэ, продукциингаа шанар һайжаруулха талаар эдэбхи үүсхэл гаргана. Жэшээнь, мастер Н. Третьяковой халаанда хүдэлдэг гэр барилгын цехэй хүдэлмэри... дукциин шанар һайжа... лэдбэреэ үндэр культур... хо» гэһэн асуудалаар ... шудалһан байна. Шана... таһагай (ОТК-гай) начал... Вшивков энээн тушаа ... нэ: хүдэлмэришэднай та... дэһөөрөө хубилһандал ... Бүтээн гаргаһан продук... райнгаа талаар һайжар... Шэрдэлгэнь илангаяа ... Продукциин шанар му... дол үсөөн ородог болоо...

«Ажалай бүтээсэ, та... шэлүүлхэ зам» гэһэн ... үедэ ажалай журам ... түхеэрэлгэнүүдээ һайнаа... болохо тушаа олон дур... лагдаа.

Манай комбинадай ... хэгдэһэн коммунис ажа... линууд аша үрэтэй бай... баримтанууд дээрэ хар... лээ.

Н. ХОРОШ...

Онохойн модоной ком...

рабочкомой түр...

ПРОФСОЮЗ... АЖАБАЙД...

Съездын делегадууд хөөрэнэ

СССР-эй профсоюзуудай XV съездэ хабаадалсаһан Буряадай республикын ажалшадай түлөөлэгшэд түрэл нютагаа бусажа ерээ гэжэ мэдээсээ һэмди.

Үржадэр профсоюзуудай областной соведтэ профсоюзуудай XV съездын делегадуудтай һонирхолтой уулзалга болобо. Областной Соведэй секретарь Л. В. Антонова делегадуудые СССР-эй профсоюзуудай XV съездэ хабаадалсаһантайнь, түрэл нютагаа бусажа ерэһэнтэйнь дашарамдуулан амаршалаад, съездын хүдэлмэри тухай, тэндэ хараһан үзэһэн тухайгаа тобшохоноор хөөрэжэ үгэхыень гуйба.

— Владимир Петрович, тамнайл хөөрэжэ үгэгты, бултадаа сугтаа ябаа, хараа ха юмбибди. — гэжэ делегадууд Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат, Улаан-Үдын ашаа шэрэдэг автотранспортна № 1 предприятиин жолоошон нүхэр **Потеряхинда** хандана.

— Хүндэл даабари байна, теэд яахаб... Профсоюзуудай XV съездын делегадаар һунгагдаһандаа би, мүн эндэ һууһан минии нүхэд тон ехэ баяртайбди. Съездын нээгдэһэниинь телевидени, радиогоор дамжуулагдаһан, хэблэлдэ бэшэгдэһэн байна. Теэд съезднүүдэй Кремлиин ордон соо байһан бидэнэрэй баяр, сэдьхэл, бодол тухай ямаршье үгэнүүдээр хөөрэжэ үгэхэнь бэрхэтэй. Нүхэр Леонид Ильич Брежневэй трибуна дээрэ гаража ерэхэдэ делегадууд, айлшадай хүл дээрээ бодожо, нэрьемэ альга ташалгаар, парти, правительствада юрөөлэй үгэнүүдээр угтаһаниинь һанана бээзт.

Нүхэр Л. И. Брежневэй үгэ тухай хэдэхэн үгөөр хэлэхэнь бэрхэтэй. Совет профсоюзуудай хэхэ ажал, дайшалхы зорилго, хүсэл харуулагданхай.

— Совет хүдэлмэришэн тухай Леонид Ильичэй хэлэһэниинь мүнөөшье хүрэтэр шэхэндэм дуулдаһаар, — гэжэ делегат, Социалис Ажалай Герой, Буряадай барилгын управлениин № 3 СМУ-гай шулуушадай бригадир Борис Алексеевич **Полторацний** хөөрэлдөөндэ оролсоно. — Мүнөөнэй түрүү хүдэлмэришэн гүнзэгы мэдэрэлтэй, ажал хүдэлмэридөө творческоор хандаха ёһотой. Тэрэ хадаа үйлэдбэриин эзэнби, манай обществодо боложо байһан бүхы юумэнэй түлөө харюусалгатайгаа ойлгоно гэжэ зааһан байна бшуу. Иимэ түрүү хүдэлмэришэнэй хэмжээндэ хүрэхын, бүхы хүдэлмэришэдые иимээр хүмүүжүүлхын тулада ехээр оролдохо, ажаллаха болонобди.

— Салин хүлһэн тухай тон тодо һонороор хэлээ бшуу даа. Нээрээшье, тэрэниие ажал хэжэ олохо хэрэгтэй, — гээд делегат. Зэдын комбинадай горняк Даши Цыренович **Самбилов** нүхэрэйнгөө хөөрөөе үргэлжэлүүлбэ. — Юрэдөө, нүхэр Брежневэй үгые шагнажа байхада хамаг орёо асуудалнууд намда, юрын хүдэлмэришэндэ тон һонор, ойлгосотой боложо байгаа һэн. Съездын үдэрнүүдтэ хараһан үзэһэнөө, сэдьхэл зүрхэндөө түрэһэн һанал бодол тухайгаа хамта ажалладаг нүхэдтөө хөөрэжэ үгэхэ болонобди.

— Зүб, зүб хэлэнэш, Даши,— гэжэ делегат, Социалис Ажалай Герой, Хандагайн леспромхозэй бага комплексно бригадын бригадир Николай Филиппович **Семёнов** дэмжэнэ. Леонид Ильич Брежневэй съезд дээрэ хэлэһэн үгые, съездын баталан абаһан шиидхэбэринүүдые өөһэдынгөө коллективүүдтэ тайлбарилан ойлгуулха ёһотойбди, сугтаа хүдэлдэг нүхэдөө ажалай шэнэ амжалтада элсүүлхэ зэргэтэйбди. Манай бригада съездын ажаллажа байһан үдэрнүүдтэ яһала һайн амжалта туйлаһан байна. Кварталай түсэбһөө гадуур 1000 кубометр модон бэлдэгдээ. Юһэдэхи табан жэлэй түсэб 4 жэлдэ дүүргэхэ гэһэн үгэдөө хүрэхэ байхабди.

Облпрофсоведтэ болоһон хөөрэлдөөндэ съездын делегадууд — Улаан-Үдын гэр барилгын комбинадай бригадир **Г. И. Песков**, городой телефонно-телеграфна станциин хүдэлмэрилэгшэ **Д. Д. Батоцыренова**, мяха-консервын комбинадай хүдэлмэришэн **Н. М. Лысенко**, бэлэдхэлэй болон хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай Кабанскын райкомой түрүүлэгшэ **А. У. Дарханов** болон бусад хабаадалсаба.

Д. ЦЫБИКЖАПОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (баруун гарһаа) съездын делегадууд: Д. Д. Батоцыренова, А. У. Дарханов, Н. Ф. Семёнов, Д. Ц. Самбилов, Б. А. Полторацний, В. П. Потеряхин, Н. М. Лысенко, Н. А. Врублевская.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВОЙ фото.

ҮҮСХЭЛ ГАРГАҺАН КОЛЛЕКТ...

Үрэ дүнгөө үдэр бүри согсол...

—Анхарагты! Радио-хөөрэлдөөн эхилхэнь.

— Элидхэгты, шагнажа байнабди. Иимэ хандалга үдэр бүхэндэ заводой цехүүд соогуур сууряатадаг. Үдэр бүхэндэ нэгэл сагта, үглөөнэй 11 час 45 минутада. Хүдэлмэришэд үсэгэлдэрэйнгөө шэнэ һонинтой, туйлаһан амжалтатай, гаргаһан алдуу дутагдалтай үдэр бүхэндэ танилсажа байдаг.

— Анхарагты! Радио-хөөрэлдөөн эхилхэнь.

Эгээл энэ үедэ заводой нэгэ цех соо байбабди. Хүдэлмэришэд хэжэ байһан ажалаа орхиногүй. Харин бултадаа шэмээгүй боложо, радио-хөөрэлдөө шагнана. Станогуудай нэгэ жэгдэ абяан минуташье замханагүй.

— Элидхэгты, цехүүд хэр ажаллааб.

— Үсэгэлдэрэй даабариие 4 цех үлүүлэн дүүргээ. Харин зарим цехүүд продукци дутуу үгөө.

— Шалтагааниинь?

— Хэрэгтэй материал, детальнууд дуталдана.

— Саашань элидхэгты. Продукциин шанар ямар бэ? Ажалдаа хожомдоһон хүнүүд бии гү?

Цехүүдэй, мүн тусхай албанай начальнигууд, заводой директор, парткомой секретарь, завкомой түрүүлэгшэ, кадрнуудай талаар директорэй орлогшодо үсэгэлдэрэй ажал хэрэг тухайгаа элидхэнэ. Асуудал, харюунууд тоб гэмэ тобшо, эли тодо. Дутагдалай шалтагаан тэрэ доро элирүүлэгдээдхинэ. Үйлэдбэрээ эмхидхэжэ шадаагүй хүдэлмэрилэгшэд заводой хүтэлбэрилхы тушаалтадай урда харюусаха баатай болоно. Мүн ажалдаа хожомдожо ерэгшэд нэрлэгдэнэ. Хөөрэлдөөнэй түгэсхэлдэ заводой директор Иван Степанович Медведев тобшолол хэжэ, мүрысөөндэ эрхимлэжэ ябаһан цехүүдые нэрлэбэ.

Заводой цех, участогууд, бригадануудай хоорондо дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй үрэ дүн үдэр бүхэндэ согсологдодог болонхой. Радио-хөөрэлдөөнэй дүүрээд, тобшололой хэгдээд, үрэ дүнгүүдэй соносхогдоһоной һүүлээр түрүү цехүүдэй хүндэлэлдэ улаан одод носоогдодог юм. Үдэр бүриин үрэ дүн гаргахаһаа гадна, социалис мүрысөөнэй һарын үрэ дүн согсологдоно. Эндэ илажа гараһан цехэй хүндэлэлдэ бүхэли һара соо одон яларна.

Улаан-Үдын прибор бүтээлгын завод республикымнай залуу предприяти байбашье, алдар суутай юм. Заводой хүдэлмэришэд мүн лэ алдар суутай нарин сэмбын фабрикын коллективтэй партиин XXIV съездын хүндэлэлэй мүрысөө дэлгэрүүлхэ үүсхэл гаргаа һэн. Хэлэһэн үгэдөө хүрэдэг энэ коллектив дахинаа үүсхэл гаргаба. СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтаха мүрысөө дэлгэрүүлхыень республикынгаа ажалшадые уряалжа, социалис шэнэ уялга абаһан байна.

Продукци үйлэдбэрилхэ энэ жэлэй түсэбые декабриин 25 болотор дүүргэхэ, ажалай бүтээсые түсэбөөр хараалагдаһанһаа 3 процентээр үлүүлхэ гэжэ тэдэнэй абаһан уялга дотор тодорхойлогдонхой. Мүн продукциин өөрынь үнэ сэн хямдаруулхые, хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй эдэбхи үүсхэл дээшэлүүлхые хараалаа.

Завод эмхидхэгдэһэнһээ хойшо үнгэрһэн 10 гаран жэлэй туршада амжалта туйлан ажаллана. Түсэбтэ даабаряа һара, жэл бүхэндэ үлүүлэн дүүргэдэг. Энээндэнь ямар нэгэ «нюуса» гэжэ үгы. Хүн бүхэн өөрынгөө хэхэ ажал, дүүргэхэ уялга һайн мэдэрнэ. Али нэгэ хүдэлмэришэнэй халаанай даабари дүүргээгүй, али ажалдаа голодоһо гаргаа һаань, бүхы бригада, участогай ажал хэрэгтэ һаад ушаруулагдаха байна ха юм.

Социалис мүрысөөнэй үрэ дүнгэй согсологдоходо, халаанай, һарын даабариин хэр зэргээр дүүргэгдэһэниинь, ямар шанартай продукциин бүтээгдэһэниинь, мүн ажалай журам, үйлэдбэриин культура хараада абтана. Даабаряа үлүүлэн дүүргэһэн аад, голодоһо гаргаһан гү, али нэгэнэйнь журам эбдэһэн байбалынь түрүү һуури олгогдохогүй ха юм. Тиимэһээ хүдэлмэришэд сугтаа хүдэлдэг нүхэдөө гэдэргэнь татахагүй, шадал зэргээрээ ажаллаха гэжэ оролдоно.

«Хүдэлмэришэдэймнай олонхинь залуушуул. Тэдэнтэй ажаллахада, нэгэ талаһаа хүнгэн. Залуу наһанайнгаа залиршагүй эршээ зоригые гарган ажаллаха, эсэхэ сусахые мэдэхэгүй. Нүгөөдэ талаһаа, хүшэршэг: тэдэниие хүмүүжүүлхэ хэрэгтэй, шамда амар заяа үзүүлхэгүй, тэсэхэл хэрэгтэй» гэжэ мастер Дмитрий Николаевич Фроловскиин хэлэһэн үгэнүүд цехүүд соогуур ябахада һанаанһаам гараагүй. Үнэхөөрөө станогууд, машинануудай дэргэдэ залуу басагад, хүбүүд жагсанхайнууд. Тэдэнэй үнэн сэхэ ажалаар завод суудa гараа. Ленинскэ комсомолой 50 жэлэй нэрэ зэргэдэ хүртэһэниинь залуу коллективэй амжалта гэршэлһэн баримта мүн болоно.

Дмитрий Николаевичай даадаг участок түрүү һууринуудай нэгые батаар эзэлнэ. Февраль һарын үрэ дүн харуулһан самбар хүдэлмэришэдэй анхарха газарта үлгөөтэй. Участогай абаһан энэ ... лис уялганууд эндэ ... хаража үзэхэдэ, хүдэ... абаһан уялгаяа бодо... дүүргэжэ байһаниинь ... хино. Продукци бүт... һайнаар дүүргэгдэнэ, ... рын талаар даабари һай... гэгдэнэ. Участок ... жэлэй туршада ганса ... нартай продукци туш... хай.

— Манай участок ... сильевич Пневой даад... тай мүрысэнэ. Бидэ... соо һайнаар ажаллаба... участогтаа ахигдааба... һаа, тэдэмнай түрүүл... даг. Харин март ... абахабди, түрүү һуури... гүйбди,—гэжэ Дмитри... вич энеэбхилнэ.

Нүхэр Пневой даад... хүдэлмэришэд мүн ... уялга абанхай. Олонх... шэлынь табан жэлэй ... 4.5 жэлэй туршада дү... хараална. Эдэ хоёр ... дэлмэришэд бэе бэеы... таар ходо һонирходог, ... социалис мүрысөөнэй ... соонь согсолон гарга...

Хоорондоо мүрысэ... тогууд байгша оной ... һара соо дүүргэхэ уял... Тэдэнэй абаһан уялга... байһые жэлэй үнгэр... рын үрэ дүнгүүд элир...

ССР Союзай 50 жэл... дэлэлэй мүрысөө үүс... бүтээлгын заводой ... дунда мүн лэ шэнэ ... дажа, дэмжэгдэжэ бай... Стефурагай даадаг ... бан жэлэй даабариие 4 ... ра соо дүүргэхэ уялга ... бан жэлэй түсэбые ... урид дүүргэхэ гэһэн ... хэз. Заводой 17 мастер... бригада энэ үүсхэл... гаад, табан жэлэй даа... жэл, 4 жэл 7—8 һара... хэ гэжэ шиидээ.

Республика дотоо... үүсхэһэн тус заводой ... хэлэһэн үгэдөө хүрэм... на. Тэдэнэй урдаа тодо... го табяад, тэрэнээ ... шиидхэжэ байна. Завод... жэлдэ бүри ехэ продук... даабаритай. Тэрэнь ... оньһожоруулһанай, ... сэ дээшэлүүлһэнэй аш... юм. Табан жэлэй хугаса... бүтээсые аяар 70.8 ... дээшэлүүлхэ гэжэ ... Тинхын тула үргэлжэ... рүүлагдаһан участогууд... даха, шэнэ, түрүү те... рэглэгдэхэ. Түрүүшын ... ток бүри энэ жэлдэ ... хаар хараалагдана.

С. БАР...

Зэдын аймагай Борьёогой совхоздо залуу ахалагша хонишон Роза Мункуева, Анна Лхасарунова, Катя Сосорова. Виктор Базаров гэгшэд 10-дахиие дүүргээд, 3-4-дэхи жэлээ ажаллажа байнхай.

ВЛКСМ-эй гэшүүн Роза Мункуевагай отарада 649 эхэ хонид бии. Мүнөө эндэ түл абалга түлэг дундаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ВЛКСМ-эй обкомой гэшүүн ахалагша хонишон Роза Мункуева.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ТҮРҮҮШЫН ЗУУТАНАЙ НЭГЭН

Никольск тосхонһоо зүүн урагшаа хори гара модо ябаадхихада; Түгнэ голой эхиндэ үзэсхэлэн һайхан байгаалитай «Обор» гэжэ нютаг оршодог. Зундаа эндэ Мухар-Шэбэрэй аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой һаалиин фермэ нүүжэ ерэдэг. Үбэлдөө хэдэн отарын болон шахан таргалуулгын гүүртэнүүд үбэлжэдэг юм.

Бидэнэй эндэ хүрэжэ ерэхэдэ, колхозой түрүү хонишодой нэгэн М. А. Брылевой бригадынхид шэнэ түл түрэсээ абажа, ехэл забда сүлөөгүй байбад. Байра байдалынь һайн, газаань — шарга дээрэ һүрилэгдэһэн хэдэн сомоо үбһэн, ногоон һолоомон; ута сагаан хоорбо соо татагдаһан талха тарянай зүйл. Хотонһоо 200-гаад метртэ оршоһон худагай пеэшэнһээ тортогтой хуурай түлеэнэй бад хара утаан үбэлэй зэнхэгэр огторгой өөдэ һуунагтан мушхарна.

— 616 толгой эхэ хонидые — Александр Ульянович Хаустов, Леонид Тарасович Варфоломеев, би өөрөө—эдэ гурбан харууһалнабди. Хониднай түрүүшынхеэ түрэхэ зуһаг юм. Хонин бүриһөө хурьга абажа, уялгаяа дүүргэһэндээ, хэлэһэн үгэдөө хүрэһэндөө урматай байнабди. Түрүүшын дабаан дабагдаба. Иигээд лэ абаһан түл түрэсээ гарзада оруулангүй, хүхэ ногоон дээрэ гаргаха эгээл харюусалгатай ажалнай гараба гээшэ, — гээд ахалагша хонишон Михаил Алемпьевич хөөрэнэ.

Хонишодой ажал хүдэлмэригэй танилсахада, тэдэнэр хэлэһэн үгэдөө заатагүй хүрэжэ шадаха гээд найдамаар. Хурьгалһан, хурьгалхаяа байһан хонид хүшэ шадалаараа бэе бэеһээ илгарнагүй. Булта тобир тарганууд. Хурьгадыншье өөдэргэн, томонууд. Зун, намарай һарануудта һайнаар таргалһан хонид гэжэ гансата мэдэхээр. Шэнэ түл абалга эндэ кошарно-базова гуримаар хэгдэнэ. Хурьгалха болоһон хонид һолоомон дэбдихэртэй таһалга соо урид оруулагдана. Түрэһэн хонид хурьгадтаяа хэдэн хоногто сугтаа тэрэ таһалга соогоо байлгагдажа, һайхан үбһэ эдинэ. Эгээл энэ үедэ хонидто һолоомон, силос, талха тарянай зүйл үгтэнэгүй. Гансал һайхан үбһэн дээрэ байлгагдана. Хурьгадай эхэдээ һайса дадаһан, таниха болоһон хойнонь тэдэниие нэгэ сакман болгожо, ондоо таһалга соо байлгана. Хурьгад үдэртөө эхээ гурба дахин хүхэнэ, һүнинтөө эхэтээ хононо. Нарай хурьгадта татагдаһан талха тарянай зүйл, һайхан үбһэн, минеральна тэжээл, дулаасуулагдаһан уһан дуран соонь үгтэнэ.

Үнгэрэгшэ жэлдэ бригадынхид хонидой толгой бүриһөө 4,5 килограмм ноохо хайшалжа абаһан юм. Мүнөө жэлдэ 3,5 килограммһаа бага бэшэ ноохо абахаар зорижонхой.

— Эбтэй эетэй, ажалша бэрхэ коллектив даа, — гээд бригадынхид тухай колхозой главна зоотехник О. Ш. Бубеев хэлэнэ. Нээрээшье, тиимэ даа. Ахалагша хонишон М. А. Брылев, А. У. Хаустов хоёр колхозойнгоо хонин һүрэг олошоруулгада, ашаг шэмыень дээшэлүүлгэдэ нилээд хубитаяа оруулһан. Жэл бүри шахуу амжалтатайгаар хүдэлдэг, түрүүшүүлэй зэргэдэ ябадаг юм. Тинхэдэ Леонид Тарасович Варфоломеев ажахынгаа алишье һалбарида хүдэлхэдөө, олоной дунда магтаалтай ябадаг хүн. Тэрэ үргэн мэргэжэлтэй механизатор юм. Хабарай тарилгын халуун хүдэлмэриин эхилхэдэ, булад хүлэгтөө һуужа, газар хахалдаг, тарилга хэдэг юм. Намартаа, таряа хуряалгын эхилхэдэ, талынгаа онгоцые жолоодожо ородог. Үбэлдөө өөрынгөө отарада бусажа, хонишоноор ажалладаг. Гурбан хүнһөө бүридэһэн энэ багахан коллектив артелиингаа баялиг болохо хонин һүрэг олошоруулхын, ашаг шэмыень дээшэлүүлхын түлөө үнэн зүрхэнһөө оролдонод.

Ажалша бэрхэ, урдаа табиһан зорилгодоо заатагүй хүрэхын түлөө эсэхэ сусахые мэдэнгүй оролдожо ябадаг иимэшүүлэй ашаар колхоз үнгэрэгшэ жэлдэ хонин ажалһаа 104350 түхэригэй сэбэр олзо доход оруулаа бшуу. Тэрэнэйнь хахадһаа ехэнхинь гансал ноохонһоо абтаа. Юуб гэхэдэ, колхоз гүрэндэ ноохо худалдаха жэлэйнгээ даабари үлүүлэн дүүргэһэн юм.

Аймаг дотор хоёр лэ ажахы — Ленинэй нэрэмжэтэ, «Родина» колхозууд лэ — гүрэндэ ноохо худалдаха түсэбөө дүүргэһэн юм гэжэ эндэ тэмдэглэлтэй. Бүхы эхэ хонидоо энэ табан жэлдэ нэгэдэхи, хоёрдохи классай болгохо гэһэн зорилго эндэхид урдаа табинхай. Мүнөө ажахылань тоологдодог 5000 эхэ хонидойнь 1200 гараниинь нэгэдэхи ба хоёрдохи классай юм.

Ажахын хонишодто ажал хүдэлмэринь урагшатай һайн ябана. Хонишон бүхэн юһэдэхи табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ хараалһан зорилгодоо хүрэхын, агууехэ Со... лис Республикануудай С... гуулагдаһаар 50 жэлэй ... ажалай эрхим бэлэг сэл... тахын түлөө эдэбхи ... ажалланад. Тэдэндэ һай... ха, абаһан уялгаяа бэе... тэнь колхозой правле... организаци, зооветмэрг... лөө ехэтэй туһалалг... Үбэлжэлгын үедэ эхэ ... 60 килограмм талха тар... 120 килограмм һайхан ... килограмм үбһэнэй гур... жа үгтэнхэй. Мүнөө ... нин бүхэндэ 400 грамм ... най зүйл, һайхан ... соонь үгтэнэ.

Колхозой эхэ хонидо... ранууд та түл абалга ... Нэгэшье толгой хурьга... гүй. Зуун эхэ хонин ... хурьга абажа түлжүүл... дөө хүрэхэ гэһэн нэгэ ... нишод урдаа табинхай ... 25-най байдалаар ажа... хонинһоо 60 хурьган ... Үдэр бүри зуу гаран ... на.

Б. ЖАМ...

Советүүдэй хүдэлмэри

ФЕДЕРАЦИ СООГОО ТҮРҮҮ

...ссин Федерациин Министр-...й Совет болон ВЦСПС ажал-... депутадуудай сельскэ, по-... Советүүдэй 1971 оной ...россин социалис мүрысөөнэй ...үдые hаяхан согсолбо.

...ссин сельскэ ба поселково ... Советүүдэй тоодо Улаан-... аймагай Ивалгын сомоной ... оролсожо, Россин Федера-... Министрнүүдэй Соведэй ба ...СПС-эй дамжуулгын Улаан туг-... мянган түхэриг мүнгэн шан-...ртөө.

... хадаа ажалшадай депута-... Ивалгын сомоной Соведэй ...тэд болон депутадуудай туй-... ехэхэн амжалта болоно. Со-

Сомоной Соведэй сесси дээрэ нуга сабшалан ба таряалангай газар уhалха, хүн зониие худалдаа наймаагаар хангалгые hайжаруулха хэмжээ ябуулганууд, Ивалгын ОПХ-да малай үүлтэр hайжаруулха хүдэлмэри тушаа асуудалнууд хаража үзэгдөө.

Үнгэрhэн жэлдэ сомсоведэй гүйсэдкомой 12 заседани үнгэргэгдэжэ, хүдөө ажахын ба промышленна продукци үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхэ, экономико хүгжөөхэ, социалис зөөри хамгаалха, ажалай журам шангадхаха, арадай гэгээрэл ба залуушуулые хүмүүжүүлхэ асуудалнууд депутадуудай үзэмжэдэ табигдаhан байна. Соведэй

... Соведэй газар дээрэ 9325 ...топой 8 hуурин, Буряадай ... ажахын туршалгын стан-... ажахы, зүгы үсхэбэрилдэг ..., кондитерска фабрика, ай-... типографи түбхинэнхэй. ... Соведтэ 75 депутат hун-...хай, саг үргэлжын 10 ко-... байгуулагданхай, Соведэй ...ком ниитэ-эмхидхэлэй ехэ-... хүдэлмэри ябуулдаг, сесси ба ...нинүүд саг соогоо үнгэргэг-... байдаг.

...ПСС-эй XXIV съездын шиид-...нүүдые, «Ажалшадай депу-...дай сельскэ ба поселково Со-...дэй хүдэлмэриие саашадань ...руулха тухай» КПСС-эй ЦК-...олые бэелүүлхэ зуураа, ...ын сомоной Совет үйлэдбэ-... асуудалнуудта, предприяти ... совхозуудай экономикодо ...харалаа тусгаар хандуулдаг ...хон. Мүн хүдөө ажахын үй-...риин шухала асуудалнуудые ... үргэлжэ зүбшэн хэлсэжэ, ...хэлсэжэ байдаг. 1971 оной ... hарада сомоной Соведэй ээл-... сесси зарлагдажа, хүдөө ...ын хүдэлмэриие хинан шал-... депутадуудай комиссиин ду-...лаар РСФСР-эй Верховно ...эй Президиумэй 1962 оной ... 26-най «Сэлэнгын совхоз-... Ивалгын ОПХ-да ургамал-...й буртаг ногоонтой тэмсэхэ ...» Указ дүүргэхэ хэрэгтэ го-...тагдалнуудай бии байhые ... хэлсээд, эдэ ажахынуудай ... үрэжэл hайжаруулха ту-... тодорхой хэмжээ ябуулгануу-... хараалhан байна.

...жэ тус ажахынуудай хү-...илэгшэд болон агрономууд ... ногоонтой тэмсэхэ талаар ... хүдэлмэри үнгэргөө. Тур-... станциин полинууд дээрэ ... түрүүшынхеэ 4,5 мянган га ...да химическэ үтэгжүүлгэ ..., орооhото ургамалай ур-... дээшэлhэн байна. 1969 ... Ивалгын ОПХ-да гектар бү-... дунда зэргээр 14 центнер ... тарян абтаhан байбал. ... ондо гектар бүриhөө 17,3 ... орооhон сутлуулагдаhан ...

сесси ба гүйсэдкомой заседанинууд дээрэ эдэ шухала асуудалнуудые хаража үзэлгэ гүрэнэй түсэб ба социалис уялгануудые дүүргэхэ хэрэгтэ горитойгоор нүлөөлөө. Энээниие ажахынуудай үйлэдбэриин дүнгүүд гэршэлэн харуулна.

Ивалгын сомоной Соведэй гүйсэдком жэлэй туршада хараалагдаhан түсэбөөр хүдэлнэ. Тиихэдэ саг үргэлжынь комиссинууд кварталай түсэб табидаг юм. Гүйсэдкомой заседани дээрэ шухала асуудалнууд харагдадаг байна. Саг үргэлжын комиссиин гэшүүд Соведэй сесси ба гүйсэдкомой заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдэхэ асуудалнуудые бэлдэхэ хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг, заседанинууд дээрээ зарим хүдэлмэрилэгшэдэй тоосоо ба элидхэл шагнаад, тодорхой тобшолол хэдэг. Жэшээнь, хүдөө ажахын хүдэлмэриие хинан шалгаха комисси заседани дээрээ ОПХ-гай ахамад инженер нүхэр Мокроусовай хүдөө ажахын техникые үбэлэй сагта хадагалхадаа ГОСТ-ын эрилтэнүүдые сахиха тушаа элидхэл зүбшэн хэлсээ. Мүн үбэлэй hаранаудта адууhа мал зүбөөр харууhалха ба малшадай культурна ажаhуудалай эрилтэ хангаха тушаа отделенинүүдые эрхилэгшэдэй элидхэлнүүдые шагнаhан байна. Депутадуудай комисси үбэлэй үедэ соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй ажал тухай асуудал хаража үзэhэн байна. Мүн хүн зоной ажаhуудаг hуурин тосхонуудые болбосон түхэлтэй, сэсэрлигтэй болгохо талаар хоёр жэлэй соёлой добтолгын хэмжээ ябуулгануудай хэр зэргэ бэелүүлэгдэжэ байhаниие шалгана. Мүнөө энэ комиссиин үүсхэлээр сомоной Соведэй hууриин тосхонуудта хүн зоной ажаhуудал hайжаруулха, улам культурна болгохо талаар социалис мүрысөөн дэлгэржэ байнхай. Комиссиин гэшүүд хүдөөгэй эдэбхитэд болон санэпидстанциин хүдэлмэрилэгшэдтэй хамта долоон хоногой четверг бүхэндэ тосхонуудай үйлсэдэ, айлай хашаа хорёо соогуур предприяти, эмхи зургаа-

нуудай болон ниитын газарнуудай ариг сэбэрые шалгана.

Ивалгын сомоной Соведэй саг үргэлжын комиссинуудай хүдэлмэриин жэшээ болгон харуулмаар бусадшье үйлэ хэрэгүүд олон. Илангаяа хүн зоной ажаhуудалда, соёл гэгээрэлдэ гол анхаралаа хандуулдагынь hайшаалтай юм.

Сомоной Совет хүдөөгэй ажалшадай дунда hонирходог асуудалнуудаарнь суглаануудые үнгэргэжэ байдаг. Тиин ажал хүдэлмэреэ олониитын үмэнэ мэдүүлдэг, үзэмжэдэнь табидаг гээшэ. Сесси бүхэнэй hүүлээр депутадууд hунгагшадтайгаа уулзажа, Соведэй шиидхэбэринүүд тухай хөөрэжэ

үгэдэг. Иигэжэ депутадууд hунгагшадайнгаа урда, гүйсэдком сесси дээрээ саг болзор соогоо тоосодог байна.

Ивалга нютагай бүхы тосхонуудта фельдшерскэ пункт, библиотекэ, клуб хүдэлдэг. Ивалга, Каленово тосхонуудта соёлой байшангууд нээгдэнхэй. Уран hайханда хабаадагшадай хүсөөр 8400 хүнэй урда 70 концерт табигдаа. Соёлой байшангуудта ба хүдөөгэй клубуудта саг үргэлжэ тематическа үдэшэнүүд, аман үгын журнал, уншагшадай конференци, республикын эрдэмтэд, артистнууд болон уран зохёолшодтой уулзалганууд үнгэргэгдэнэ. Клубуудай дэргэдэхи уран hайханай бүлгэмдэ 90 хүн хабаадалсадаг.

Сомоной Соведэй харьяата газар дээрэ арадай hайн дуранай 11 дружина, нүхэдэй 9 сүүд, эхэнэрнүүдэй 4 совет, пенсионернүүдэй совет, түрэлхидэй 9 комитет хүдэлнэ. Нүхэдэй сүүдүүд 47 хэрэг хаража үзөө. Ивалга тосхоной нүхэдэй сүүд (түрүүлэгшэнь М. И. Эренпрейс) hайнаар хүдэлнэ гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Тиихэдэ библиотекые даагша нүхэр Останкинагай хүтэлбэрилдэг эхэнэрнүүдэй совет hилээдгүй ехэ хүдэлмэри ябуулдаг, илангаяа hургуулитай, журам муутайшаг үхибүүдэй түрэлхидтэй холбоо байгууланхай. Харуулан ойлгуулламжын элдэб хүдэлмэри ябуулдаг, эхэнэрнүүдые хүдөө ажахын үйлэдбэридэ хабаадуулха хэмжээнүүдые абадаг.

Сомоной Соведэй гүйсэдком хүн зоной ажабайдалда шэнэ ёhо заншалнуудые нэбтэрүүлхэ талаар ехэхэн хүдэлмэри хэнэ. Эндэ залуушуулай гэр бүлэ бололго баярай ехэ оршон байдалда тэмдэглэдэг заншалтай. Гансахан нёдондо жэл хори гаран залуушуул айл боложо, хурим түрээ найрлаhан байна. Мүн сомоной Соведэй hуурин тосхонуудта залуу хүбүүдые Совет Армиин зэргэдэ баяр зугаатайгаар үдэшэнэ.

Ивалгын сомоной Соведэй гүйсэдком мүнгэ зөөриеэ арьбадха-

ха талаар ехэхэн хүдэлмэри хэнэ. Тус сомсоведтэ бюджедэй хүдэлмэриие hайнаар табиhанай ашаар жэл бүри мүнгэн ехээр арьбалагдадаг байна. 1971 ондо алмагдаhан мүнгөөр сомсоведэй хоёр дабхар шэнэ байшан баригдаа hэн. Мүн шэнэ мебель, «Москвич-412» маркын машина худалдан абтаhан байна.

Сомоной Соведэй шэнэ байшан соо ехэшүүлэй болон багашуулай уужам hаруул уншалгын залнуудтай хоёр библиотекэ түбхинэнхэй. Үхибүүдэй библиотекын уншалгын зал соо олохон hурагшад ерэжэ, гэрэйнгээ даабари дүүргэдэг.

Ивалга тосхондо түсэбэй ёhоор барилга эрхилэгдэнэ. Тосхоной баруун захада hургуулиин байшан, hурагшадай табан дабхартай хоёр байра ба гидромелиоративна техникумэй багшанарай байра баригдаа. Эдэ гэрнүүд али бүхы түхеэрэлгэнүүдээр түгэс хангагданхай. Үнгэрhэн жэлдэ гушан хүнэй багтаамжатай бани, табин hууритай үхибүүдэй саад баригдаа юм. Мүн кондитерска фабрикын дэр-

гэдэ 100 hууритай үхибүүдэй саадай барилга дүүрэхэеэ байна. Тиихэдэ 400 hууритай кинотеатрай барилга эхилэнхэй. Үнгэрэгшэ жэл 14,5 мянган элдэб түрэлэй модод таригдаа hэн. 2500 метр утатай хашаа баригдаhан ба капитальнаар заhабарилагдаhан, ехэ хэмжээнэй харгы, тротуар асфальтаар хушагдаа. Каленово, Ивалга, Краснoярово тосхонуудай үйлсэнүүд hүниин сагта гэрэлтүүлэгдэдэг болонхой. Эндэхи бүхы тосхонуудта налогоор ороhон мүнгэн зөөриин ашаар Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда унаhан нютагайнгаа сэрэгшэдтэ хүшөө бодхоогдонхой.

Ивалгын сомсоведэй хүдэлмэриин дүй дүршэл бүхы республика доторонай халан абтана. Мухар-Шэбэрэй, Кабанскын, Улаан-Үдын аймагуудай сельскэ ба поселково Советүүдэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэнэр эндэ ерэжэ, ажал хэрэгтэйнь танилсаhан байна.

Николай Семенович Черненко 1963 онhоо хойшо Ивалгын сомоной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшээр хүдэлнэ. Николай Семенович эдэбхитэй, бэрхэ хүдэлмэрилэгшэ байhан туладаа нютагайнгаа хүн зоной дунда хүндэтэй болонхой.

Нүхэр Н. С. Черненко сельскэ ба поселково Советүүдэй Бүхэроссин зүблөөндэ хабаадалсаhан. Ленинскэ ойн баярай медаляар шагнагдаhан, наймадахи табан жэлэй дүнгүүдээр «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор шагнагдаhан байна.

Н. ЦОКТОЕВ,
Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй эмхидхэлэй таhагай инструктор.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Ивалгын сомоной Соведэй баярай сесси дээрэ БурАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Н. Б. Пивоваров (баруун гарhаа) тус Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Н. С. Черненко гэгшые ажалайнь амжалтаар амаршалжа байна. 2. Сессиин зал соо.

З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

ДАМЖУУЛГЫН УЛААН ТУГ БАРЮУЛАГДАБА

...эрэгшэ понедельнигтэ Ивалга нютагай сомоной Соведэй ... сесси болобо. 1971 ондо Россиин Федерациин хүдөөгэй, поселково ...дэй дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ илаhан тус сомсоведтэ ...-эй Министрнүүдэй Соведэй ба ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан туг ...гдаа.

...алгын сомсоведэй баярай сессидэ депутадууд болон эдэбхитэдhээнь ... олон тоото айлшад — Улаан-Үдын аймагай хүдөөгэй ба поселково ...дэй гүйсэдкомуудай түрүүлэгшэнэр, аймагай партийна ба совет ...граануудай түлөөлэгшэнэр хабаадаhан байна.

...ессиие Ивалгын сомоной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Н. С. ...нко нээжэ, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ ... Пивоваровта үгэ үгэбэ.

...хэр Пивоваров партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ ... сомоной ажалшадай хүсэ шадалые элсүүлхэ талаар Ивалгын сом... оруулhан хубитые РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй үндэрөөр сэгнэhые суглараршадта дуулгаа. Тус сомсоведэй харьяата газар дээрэхи промышленностиин ба хүдөө ажахын бүри аша ехэтэй болохын, ажалшадай hуудал байдал ба соёл сурталай хүдэлмэри hайжаруулха, бүри хүгжөөхэ хэрэгтэ эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулhан байна.

Тус сомсоведтэ дамжуулгын Улаан туг, 10 мянган түхэриг барюулха гэhэн РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба ВЦСПС-эй шиидхэбэриие соносхобо. Энэ мэдээе сессидэ хабаадагшад баяр баясхалантайгаар угтан абаhан байна. Нүхэр Н. С. Черненко түрүүтэй сомсоведэй гүйсэдкомой гэшүүд тус шагнал абаа. hүүлээрнь депутадууд Т. А. Астафьева, А. М. Таракановская, А. И. Плотников болон бусад үгэ хэлэхэдээ, саашадаа депутадуудайнгаа бүри hайнаар хүдэлхэ байhые мэдүүлбэ. Дээдэ-Жэрэмэй сельсоведэй түрүүлэгшэ М. К. Макаров, Улаан-Үдын аймагай соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Д. А. Шикуло гэгшэд ивалгынхидые энэ үндэр түйлалтаарнь амаршалаа.

А. НАГАСЛАЕВ.

ДОРЖИ БАНЗАРОВ — ШАЖАНИИЕ НАУЧНА ЁhООР ШЭНЖЭЛЭГШЭ БАЙhАН

Шажанай удха шэнжые юрэнхы дээрэнь тодорхойлхо, тэрэнэй бии бололгын шалтагаануудые элирүүлхэ hэдэлгэнүүд эртэ урда сагhаа хойшо хэгдэдэг байгаа. Аристотель манай ээрын урда тээхи IV зуун жэлэй үеэр иигэжэ бэшэhэн юм: «Хүн гээшэ бурхадайнгаа түхэл шэнжые, хоорондынь харилсаае өөрынхидөөл түhөөтэйгөөр ойлгодог» (Аристотель. Политика, 1 бүлэг, § 7).

Д. Юм XVIII зуун жэлдэ иимэл hанал бодол хэлэhэн байдаг гэбэл: бурхадайнгаа түхэл шэнжэнүүдые тодорхойлходоо, «хүн өөр тухайдаа бододог, тайлбарилан хэлэбэл, өөрыгөө түлөөлдэг» (Д. Юм. Хүнэй ухаан тухай шэнжэлгэ).

Шажанай удха шэнжые иимэшүү, дүтэрхышэгөөр тайлбарилhан философско тодорхойлгонууд олон байhан. Философуудай тэдэ бүхы багсаамжануудай гол дутагдалынь юун байгааб гэхэдэ, дэлхэйн бусад арадуудай шажан мүргэлнүүдэй ямар нэгэн түхэл маягай бии болоhон ба хубилhан шалтагаануудые мэдэдэггүй байба.

К. Маркс, Ф. Энгельс лэ Америкэдэхи индейцүүд тухай этнографиин мэдээнүүдые (Л. Морганай ба бусадай), грегүүдэй, римлянуудай, германецуудай отогто бүлгэмэй түүхые өөhэдөө шэнжэлhэнэй үндэhөөр, түүхые материалис диалектикын ба матернализ ойлгомжын ёhоор тайлбарилха зорилготой онол арга баримталан, шажанай худал хуурмагые тодоруулдаг теори дотороо шажанай социальна ба ойлгосо мэдэрэлэй уг үндэhэнүүдые уудалан элирүүлжэ шадаhан, тиигэhэнэй үндэhөөр шажанай удха шэнжые эрдэм ухаанай заабариин ёhоор тодорхойлhон байна.

«Монголшуудай харын шажан гү, али бөөгэй мүргэл» гэжэ зохёолоо 1846 ондо тунхаглаhан, 1855 ондо наhа бараhан Д. Банзаров гол түлэб хожомынь зохёогдоhон, шажанай худал хуурмагые элишэлhэн марксис теоритой танилсаагүй байhаниинь элитэ.

Эрдэм наукын шэнэ hалбариин, шажаниие шэнжэлгын hаял бии боложо байхада, эрдэм ухаанай талаар Д. Банзаровай гаргаhан бодото баатаршалгань юун байгааб гэхэдэ, эртэ урда сагай монголшуудта бөөгэй мүргэлэй бии болоhоной түүхые шэнжэлhэн жэшээ дээрэ шажанай уг унгиие үнэн зүбөөр, научна ёhоор тодорхойлон тайлбарилhан байха юм.

Тэрээнhээ гадна, шажанай ёhо гуримай түхэл шэнжэтэй, «бөөгэй мүргэл» гэhэн ойлгомжын (терминэй) этнографическа ба шажан шэнжэлдэг литературада үшөө бии болоодүйдэ, харин хара аргашан гү, али ардалгашан гэhэн удхатай, «бөө» гэдэг манжа үгын лэ дурдагдадаг байхада, шажаниие шэнжэлэгшэдэй, этнографуудай дундаhаа анха түрүүн Д. Банзаров шажанай түhөө шэнжэтэй «бөөгэй мүргэл» гэhэн ойлгомжые эрдэм наукада бии болгоод, тэрэнь хожомоо М. Н. Хангаловай (1858—1917), В. Г. Богораза-Танай (1865—1936), Л. Я. Штенбергын (1861—1921) ба бусад этнографуудай зохёолнуудай ашаар литературада батаар ороhон юм.

Д. Банзаровай «Харын шажанай» 1846 ондо хэблэгдэхэhээ урид, шажанай эртын түхэл маягууд тухай нэгэл зохёол—1835 ондо тунхаглагдаhан, 1844 ондо дахин хэблэгдэhэн Якоб Гриммэй «Немец мифологи» литературада мэдээжэ байhан. Гэхэ зуура, тэрэнь шажаниие шэнжэлгын хэрэгтэ научна хубиташье бэшэ, харин эртэ урда сагай германецуудые расын талаарнь магтахын тула герман бурхан тэнгэринүүд тухай үльгэр домогуудые hайрхуулhан ябадал, бодото баримтануудта зурипшэн, дэлхэйн бусад арадуудай, тэрэ тоодо индоевропейцүүдэй, бурхан тэнгэринүүд тухай үльгэр домогуудhаа эртэ урда сагай Германиин тиимэ үльгэр домогуудай түрүүн бии болоhые яажашье hаань «тодоруулха» гэhэн hэдэлгэ байгаа.

Энээнhээ илгаань юуб гэхэдэ, Д. Банзаров этнографуудай дундаhаа түрүүлэн, обществын түүхын эртэ сагай шатануудтахи шажанай гол удха ба уг шалтагаа-

Буряадай багшанарай инстнтудай главна байшангай үүдэндэ Буряадай түрүүшын эрдэмтэ Д. Банзаровта табигдаhан хүшөө.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ниие тайлбарилгада үнэн зүбөөр, эрдэм ухаанай заабариин үндэhөөр хандаха ябадал «харын шажан» дотороо табиhан юм.

Шажан тухай буржуазна теориин нүлөөндэ ороhон олонхи авторнуудай дунда дэлгэрэнги, гэнэн хонгор, барга хүнүүдые жрецүүдэй мэхэлhэн ябадал гү, али хүнүүдэй бүдүүлиг байдалай үрэ мүн гэжэ шажаниие тайлбарилдаг хараа бодолой дэлгэрэнги байhан сагта, шажан гээшэ байгаалиин хёото хүсэнүүдэй үзэгдэл боложо тогтоhон байгаа гээд тодоруулхые hэдэдэг, арад бүхэнэй шажан бии бололго онсо өөрын шалтагаануудтай гэhэншүүгээр баталан хэлэдэг олохон эрдэмтэдые буруушаан, жама ёhото юрэнхы уг шалтагаан шажанда бии гэhэн хараа бодолые Д. Банзаров хамгаалhан юм. Монголшуудай «харын шажан» хадаа эртэ урда сагай олохон шажан мүргэлнүүдэй бии болоhон шалтаганhаа уг унгитай гэжэ Д. Банзаров бэшэhэн байдаг. (Д. Банзаров. Зохёолнуудай суглуулбари. СССР-эй Наукануудай академиин хэблэл, 1955 он, 52-дохи хуудаhан). Шажанай бии болоhон уг шалтагаануудай нэгэн байhан «байгаали эртэ балар сагай хүндэ бүри хүсэтэйгөөр нүлөөлдэг байгаа» гэжэ тэрэ бэшэнэ. (Мүн тэндэ, 53-дахи хуудаhан).

Тиимэ болохолоороо, шажанай бусад уг шалтагаануудтай жэшэбэл, байгаалиин шалтагаан эхин үндэhэ hууринь болоно гэжэ Д. Банзаров мэдэрдэг байгаа.

Шажанай саашанхи хубилалтые байгаалиин хёото хүсэнүүдэй үзэгдэлнүүдтэ тоолодог ябадалые буруушаан, байгаалида нүлөөлдэг социальна хүсэнүүдэй зүндөө бүридэлгэдэ дамжан оролго мүн гэжэ байгаалида шүтэдэг аад, элинсэг хулинсагуудтаа, баатарнууд ба бөөнүүдтэ шүтэдэг болоhон ябадал болоно гэжэ Банзаров ойлгоhон юм. Жэшээлэн хэлэбэл, онго тэнгэринүүдтэ шүтэдэг ябадал ямар ушартай байгааб гэхэдэ, амидыдаа түрэл гаралнуудhaa ямар нэгэ юумээрэе булюу байhан аад, наhа бараhан элинсэг хулинсагуудаа эртэ урдын монголшуудай хүндэлэн шүтэдэг байhанай үлэгдэл болоно гэжэ Д. Банзаров тоолодог байба. Тэрэ үеын шажаниие шэнжэлэгшэдhээ Д. Банзаровай илгаань юуб гэхэдэ, «тайлгын ходо хэгдэдэг байhан ушар байгаалида шүтэлгэтэй холбоотой, бүхы отог угсаатанай ямар нэгэ үе сагай hайндэрэй шэнжэтэй, бөөдэ шүтэлгын ёhо заншалда хабаададаг байhыень харин түшаан болоhон — үбшэн зайсуулдаг онго тэнгэридэ шүтэлгэтэй холбоотой, гэр бүлын юрын заншалда хамаададаг байhыень хараада абажа, «монголшуудай тайлганууд саг үргэлжын ба түшаан болоhон шэнжэтэй байдаг» гэжэ (90—94-дэхи хуудаhанууд) Д. Банзаров ажаглаhан байгаа. Энэнь бөөгэй мүргэлэй гол удха шэнжэ байhан. Гэхэ зуура, Д. Банзаров бөөгэй мүргэлые урда тээхи мүргэлнүүдhээ илгаруулдаггүй байбашье, түшаан болоhон (энгэй) тахилгын бөөгэй мүргэлтэй холбоотой байhыень мэргэнээр обёорhон юм.

Байгаалиин хии хүсэнүүдэй үзэгдэлнүүдhээ гадна, мүн отогто общество доторхи баяд, ноёдой политическэ (суртал бодолой) ашаг туhые хамгаалдаг хожомногой шажанай үльгэр домогуудые нэгэ талаарнь бэшэ, хизаарлагдангүй бэшээр ойлгодог байhаниинь Д. Банзаровай мэргэн ухаатай байhые гэршэлнэ. Эртэ урдын үльгэр домогой ёhоор, монгол угсаатадай нэгэнэй ахамадударидагша Бодонцар гэгшэ тэрэнэй эхэдэ тудаhан туяа coohoo мүндэлhэн юм гэдэг. Ада тодхор тохёолдуулдаг, хүсэтэ эзэдые тэдхэдэг, нүлөө ехэтэй уг гарбалнуудые улад зоной урда магтан алдаршуулха зорилгоор иимэ бишэрэлтэ домог зорюута бии болгогдоhон байгаа гэжэ Д. Банзаров бэшээ hэн. (57-дохи хуудаhан).

Энээнhээ харахада, общество доторхи хүнүүдэй зонхилогшо, дарлагша бүлэгэй ашаг туhада шажанай, лама ба бөөнэрэй дүүргэдэг үүргые тэрэ hайн мэдэдэг hэн.

Гэхэ зуура, Д. Банзаровай научна зохёолнуудые, тусхайлан нэрлэбэл, тэрэнэй «Харын шажаниие» ородой ориенталистнууд (Дурна зүгэй хэлэ ба соёл шэнжэлдэг эрдэмтэд) П. С. Савельев, В. В. Григорьев, Г. И. Патанин болон бусадай үндэрөөр сэгнэхын хажуугаар, зохёолнуудайнь Европын гол хэлэнүүдэй нэгэн дээрэ—ородоор хэблэгдэхын хажуугаар, шажаниие шэнжэлдэг Баруун-Европын литературада тэдэнэйнь мэдэгдээгүй шахуу үлэhэн гү, али зорюута дурдагдаагүй байhаниинь гэмшэлтэй.

Гэхын дашарамда, немец этнограф Шварцын «Наран, hара ба одо мүшэд» гэжэ нэрэтэй ном 1860 ондо, мүн тэрэнэй «Үүлэн ба hалхин, тэнгэриин дуун ба сахилгаан» гэhэн нүгөөдэ ном 1864 ондо хэблэгдэhэн юм. Тэдэ тэдэнэй гол тобшололнуудынь: байгаалида hүгэдэлгын уг шалтагаанда хабаатай hүнэhэ hүлдын, агаарай үзэгдэлнүүдэй ушар удха тухай тобшололнууд Д. Банзаровай «Харын шажан» доторхи «Огторгойн бэе бодосууд ба агаарай үзэгдэлнүүд» гэhэн бүлэг соонь (мүн тэндэ, 62—64-дэхи хуудаhануудта) бүри 1846 ондо хэлэгдэhэн байдаг.

Англиин этнограф Э. Тэйлорэй 1871 ондо тунхаглааша «Эртэ балар сагай соёл» гэжэ ном соонь дэлхэйн элдэб арадуудай шажан мүргэлнүүдэй түhөөтэй байhан ушар тэдэ арадуудай хүгжэлтын түүхын адли байhаар тайлбарилагдаhан, харин болбосоронгы ба эртэ балар сагай арадуудай шажан мүргэлэй түхэл маягуудайнь түhөөтэй байдаг ушар—соёлой хуушан ёhо гуримуудаар тайлбарилагдаhан юм. Энээн тухайда Д. Банзаров бүри 1846 ондо бэшэhэн байгаа бшуу (мүн тэндэ, 52-дохи ба бусад хуудаhанууд).

Англиин философ Роберт Мареттын «Ойн ба талын шүтөөнүүд» гэжэ номой (энээн соогоо элинсэг хулинсагуудай бишэрэл, hүгэдэл тухай, шажанай хубилалгын тусгаар шата тухай тодоруулха гэжэ оролдоhон байдаг) 1875 ондо тунхаглагдахаhаа гушаад жэл урид Д. Банзаров монголшуудай элинсэг хулинсагуудай шүтөөн болоhон онгонууд тухай бэшээ hэн (84— 85-дахи хуудаhануудые харагты).

Тиимэ болохолоороо, Д. Банзаров шажанай бии бололгые эртэ урда сагай монголшуудай бөөгэй мүргэлэй жэшээ дээрэ шэнжэлхэ зам гаргагша эрдэмтэдэй нэгэн байhан. Энэнэй урда тээ эрдэм ухаанай заабариин үндэhөөр, үнэн зүбөөр хэншье тэдэниие нарин нягтаар шэнжэлээгүй юм.

Тэрэ сагай эрдэм ухаанай хүгжэлтэhөө дулдыдаhан шангашье, hулашье таланууд эрдэмтэ, шажаниие шэнжэлэгшэ Д. Банзаровта бии байhан ааб даа. Жэшээлхэдэ, бөөгэй мүргэлэй гол шэнжые үнэн зүбөөр, эрдэм ухаанай заабариин үндэhөөр тайлбарилхын хажуугаар, эртэ урда сагай монголшуудай бөөгэй мүргэлэй социальна ба ойлгомжын зарим талануудые юрэнхыгөөр тайлбарилhан байгаа.

Гэхэ зуура, «Харын шажан» гэжэ зохёол соо хэгдэhэн монголшуудай бөөгэй мүргэлэй түүхэ тушаа зарим тэды научна баримтата тобшололнууд, тодорхойлон хэлэбэл: огторгойдо hүгэдэлгын (54—56-дахи хуудаhанууд), газарта hүгэдэлгын (65-дахи хуудаhан), элинсэг хулинсагуудта гү, али онгонуудта hүгэдэлгын (81—85-дахи хуудаhанууд) уг шалтагааниие тайлбарилга, бөөнэрэй бии бололго (85—89-дэхи хуудаhанууд), монголшуудай бөөгэй мүргэлэй хайшан гээд бии болоhон тухай баталамжа ба тодо hонор хэдэн ажаглалтанууд мүнөө сагташье удха шанараа алдаагүй байhаар.

И. МАНЖИГЕЕВ,
СССР-эй Наукануудай академиин Зүүн Сибириин отделениин Буряадай филиалай хүдэлмэрилэгшэ.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

Хани ёhоной харилсаа холбооной хүгжэлтэ

...ОФИ. Советскэ Союз Болгари ...рой хоорондохи хани ёhоной ...илсаа холбоон жэл ерэхэ бүри ... батажан үргэдэжэ байна. ...етскэ Союзай олохон область ... городууд Болгариин округууд ... городуудтай анда ханинар ...нхой. Жэшээлэн хэлэбэл, ...н Ростов-на-Донутай унинхойшо хани холбоотой юм. ... городто гансахан үнгэрэгшэ ...дэ СССР-hээ аяншалагшадай ... бүлэг, Ростов-на-Дону, Таган-..., Новочеркасск городуудhаа 9 ... ошоо. Плевенскэ округто ...т мэргэжэлтэд, эрдэмтэдтэй ...алганууд оло дахин болоhон, ... выставкэнүүд эмхидхэг-..., фильмүүд харуулагдаhан ...йна.

...олгариин Великотырновско ...уг Украинын Полтавска об-...стьтой, Хасковска округ Узбе-... ССР-эй Ташкентын область-..., Старозагорско округ Куйбы-...вска областьтой халуун харил-...тай юм.

...Совет Социалис Республикануу... Союзай тогтоhоор 50 жэлэй ...ай ойтой дашарамдуулан. ... ажалшадые СССР-эй ... республикануудай туйлалтануудтай танилсуулха хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэхэ.

Газопровод баригдана

БРАТИСЛАВА. (ТАСС). Олон гүрэнүүд худар татагдаха «Восток-Запад» гэжэ уласхоорондын газопроводой Словакидахи асын барилгада Ваг, Грон мүрэнүүд дээгүүр сорго татаха булад түхеэрэлгэ хэгдэжэ байна.

Барилгын хүдэлмэриин эршэ үдэр бүри түргэдэнэ. Эндэ Братиславын «Гидростава» управлениин хүдэлмэришэдэй ажалай дүн илангаяа hайн. Тэдэнэр энэ жэлэй хоёр hара хахад соо даабариhаа гадуур 7 километр газопровод табиhан байна.

Мастер Ян Штефонецэй толгойлдог бригада ажалай ехэ амжалта туйлана. Эдэнэр «Коммунис ажалай түлөө» социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсожо, халаан соо 1332 метр сорго холбон хабсаргаад, траншей худар табиhан байна. Энэнь газопроводой Чехословакидахи барилга дээрэ туйлагдаhан эгээл hайн дүн болоно.

Польшын фармацевтикын амжалта

ВАРШАВА. (ТАСС). Польшын промышленностиин эгээн жэгдэ hайнаар хүгжэжэ байhан hалбаринуудай нэгэниинь фармацевтикэ болоно. Арадай засагта Польшодо хүдэлдэг фармацевтикын 12 томо предприяти хэдэн арбаад янзын эмүүд ба витаминуудые үйлэдбэрилэн гаргадаг. Энэнь орон доторхи хэрэглэмжые гүйсэд хангана. Тус продукциин дүшөөд процентнь жэл бүри дэлхэйн зуугаад гүрэнүүдтэ эльгээгдэнэ.

Ганса нёдондо жэл хариин гүрэнүүдтэ худалдагдаhан Польшын фармацевтическэ промышленностиин продукци алтаар 300-гаад миллион златых сэнтэй болоhон юм.

Мүнөө Польшын фармацевтическэ промышленностиин предприятинуудта тэдэнэй научна шэнжэлгын баазые үргэдхэхэ, үйлэдбэриинь хэрэгсэлнүүдые шэнэдхэн hайжаруулха хүдэлмэри хэгдэжэ байнхай.

Тиигэhэнэй ашаар бүри мүнөө жэлдэ Польшын фармацевтическэ предприятинуудай үйлэдбэрилдэг зүйлнүүдэй хэмжээн үнгэрэгшэ жэлэйхиhээ 25 процентээр дээшэлхэ.

Атомна электростанцинууд баригдахань

ПРАГА. (ТАСС). Чехословакида атомай элшэ хүсэ хурдан түргэнөөр хүгжөөгдэнэ. Орон соохи түрүүшын АЭС (атомна электростанци) hаяар Богданицада ашаглалгада үгтэхэнь. Үнгэрөөшэ намар «Технопромэкспорт» гэжэ бүхэсоюзна нэгэдэл, Чехословакиин гадаадын худалдаа наймаанай «Шкодаэкспорт» гэжэ нэгэдэл ЧССР-тэ хоёрдохи атомна электростанци бариха тухай хэлсээ баталhан юм. Тус станциие Дукованы-на-Мораве хотодо бариха хараална. Тэрэнэй нэгэдэхи ээлжээн 1979 ондо, хоёрдохинь 1980 ондо ашаглалгада ороxo.

Венгриин эртэ урдын ниислэлэй мянган жэлэй ой

БУДАПЕШТ. (ТАСС). Венгриин эртэ урдын ниислэл байhан «Альба Регия», мүнөө промышленна томо хото болоhон Секешфехервар анхан тогтоhоор 1000 жэлэйнгээ ойе энэ жэлдэ тэмдэглэхэнь.

Эндэхи «Видеотон» заводой телевизорнууд ба радиоприемнигууд, «Икарус» зоводой автобусууд болон Секешфехервартахи алюминиин комбинадай бүтээн гаргаhан зүйлнүүд дэлхэйн олохон гүрэнүүдтэ магтуулдаг. Тус хотын заводуудта бүтээгдэhэн зүйлнүүдэй олонхинь социалис гүрэнүүдтэ, илангаяа Советскэ Союзда ехээр худалдагдадаг. Жэшээнь, «Видеотон» заводой бүтээн гаргадаг автомобильна радиоприёмнигууд совет «жигулинуудта» табигдана. Секешфехервар хотын совет мянган жэлэйнгээ ойе тэмдэглэхэ тусхай программа харааланхай.

НЮТАГАЙХИДАЙМНАЙ НАЙРУУЛҺАН ФИЛЬМҮҮД

Свердловск хотын киностудиин найруулан табиһан «Кочующий фронт» гэжэ уран һайханай шэнэ фильмын харалга «Прогресс» кинотеатрта һаяхан болобо. Нютагаймнай хүбүүн Барас Халзанов тус фильмые табяа.

Картина буулгалгада хабаадалсаһан СССР-эй арадай артист Г. Ц. Цыдынжапов, артистнар Д. Ж. Жалсараев, Г. Данзанов гэгшэд олоороо сугларһан харагшадай үмэнэ үгэ хэлээ. Тэдэнэр картиныи хайшан гэжэ буулгагдаһан тухай һонирхолтойгоор хөөрэжэ үгөө. Оронoймнай суута артистнар Н. Глебов, Ю. Соломин гэгшэд фильмдэ наадаһан байха юм. Граждан дайнай үедэ республикымнай аймаг, нютагуудта болоһон үйлэ хэрэг фильм соо харуулагдана.

Нютагай хүбүүн Б. Медовый, В. Смирнов болон Н. Тумамен гэгшэдэй найруулан табиһан «Присвоить звание Героя» гэжэ уран һайханай фильм ниислэл хотымнай кинотеатрнуудта һаяар гаража эхилхэнь. М. Горькиин нэрэмжэтэ киностудида тус фильм буулгагдаа. В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Бүхэсоюзна пионерэй эмхиин 50 жэлэй ойдо зорюулагдана.

М. МЕДОВАЯ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: СССР-эй арадай артист Г. Ц. Цыдынжапов «Кочующий фронт» гэжэ картинада наадаһан тухайгаа хөөрэжэ байна.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

Спорт *Спорт*

Эрхимүүд тодорбо

Волейболоор республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн үнгэргэгдөө. Хүүгэдэй спортын һургуулинуудай 13 команда энэ мүрысөөндэ хабаадалсаһан байна. Эрхим гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэхын тулада команда бүхэн үсэд нэтэрүүгээр тэмсэһэн байха юм. Һүүлшын үдэр лэ түрүү һуури эзэлэгшэд тодороо.

Хүүгэдэй спортын республиканска һургуулиин спортсменүүд Захааминай эдир басагадтай түгэсхэлэй нааданда уулзаа. Хүдөөһөө ерэһэн айлшад эбтэй эетэйгээр, илаха гэһэн хүсэл зоригтойгоор наадажа, гурбан партида шүүһэн байна. Захааминай волейболистнууд Нина Шнайдери, Татьяна Борисова гэгшэд шадамар бэрхээр наадажа, командынгаа басагадые зоригжуулһан, спортдо дуратайшуулай һайшаал магтаалда хүртэһэн байха юм.

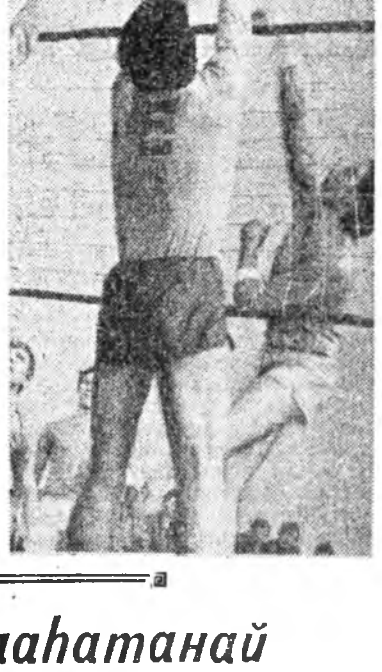
Дээрэ хэлэгдэһэн һургуулинуудай хүбүүд мүн лэ түгэсхэлэй нааданда уулзажа, хүсэ шадалаа харуулха болоо. Захааминай хүүгэдэй спортын һургуулиин түлөөлэгшэд эрхимлэжэ гараһан байна. Түрүү һуури эзэлһэн командануудай эдир хүбүүд, басагад бултадаа заха холын Захааминай аймагай Баян-Гол тосхондо ажаһуудаг, һурадаг гэжэ эндэ тэмдэглэмээр. Тэдэнэр сүлөөтэй сагтаа сугларжа волейбол наададаг юм. Тренер Владимир Михайлович Зверьков хүдөөгэй командануудай амжалта туйлаһанда нилээд ехэ шэн габьяатай.

Республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө болоһон шанга тэмсэлдэ илажа гараһан командanууд Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй хүүгэдэй спортын һургуулинуудай командануудай дунда үнгэргэгдэхэ мүрысөөндэ мүнөө бэлдэнэ. Энэ мүрысөөн һургуулиин хабарай амаралтын үедэ Барнаул хотодо үнгэргэгдэхэ юм.

В. ПЛУТТ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: эдир хүбүүдэй түгэсхэлэй нааданай үе.

АВТОРАЙ фото.

ХОЛЫН ЗАМДА

Арадай уран бүтээлэй байшангай «Туяна» гэжэ бальна хатарай ансамбль болон январь һарада үнгэргэгдэһэн республиканска конкурсдо илажа гараһан хатаршад Красноярск хото ошохоор үсэгэлдэр мордобо. Манай республикаһаа дүн хамта 38 хүн ошохонь.

Хүнгэн солбоноор, уран гоёор хатардаг байһанаараа суурхаһан залуушуул аймаг бүхэндэ олон юм. Жэшээлхэдэ, нүхэд Цыденова (Яруна), Круглов (Ивалга), Кубышкин (Онохой), Бардаханов, Андреева (Улаан-Үдэ), Тасканов, Харитонова (авиазавод), Ранзаева («Текстильщик» гэжэ соёлой байшан), Ешинимаев, Баяртуев (багшанарай институт) гэгшэд Красноярск хотодо ошохо юм.

Манай корр.

Жаргалта сагай бүлэ

ЗУРАГЛАЛ

САГ ЖЭЛНҮҮД ямаршье түргэнөөр үнгэршэдэг гээшэб... Матрос Казан Гиргушкинай флодто уялгата албаяа дүүргэжэ, гэртээ бусаһан үдэр һаял шэнги. Теэд мүнөө тэрэнэй хүбүүн сэрэгэй албанда мордонхой. Анатолий хүбүүниинь найман жэлэй һургуули дүүргээд, Улаан-Үдын профессионально-техническэ училищинуудай нэгэндэ һуража, электромонтёрой мэргэжэлтэй боложо гараһан юм. Үнгэрэгшэ жэлэй майда сэрэгэй албанда мордоо һэн. Мүнөө хүбүүниинь гэртээ иигэжэ бэшэдэг:

— Албан эрхим һайн ябажа байна. Бэемнишье гэмгүй. Солдадай ажабайдалда даданхайб.

Һүүлээрнь элдэб асуудалнуудые һуража эхилхэ: «Генка хэр тоомоо таһарнаб? Хүгшэн эжын бэе ямар бэ? Тосхондомнай шэнэ һонин юун болоноб?..

«Хүбүүн, шамдаа юу гэжэ бэшэлтэй гээшэб?» гэһэн бодолдо Казан Абазаевич абтаад һууна. Бэшэмээр шэнэ һониншье нютагтань болоогүй хэбэртэй. Бултадаал элүүр энхэ ажаһууна. Тэрэ өөрөө урданайхидаал адли жолоошоноор хүдэлнэ. Машинань хуушаржа, хэрэглэмжэһээ гарахаар болонхой. Гэбэшье тэрээнһээ хахасаха дурагүй, дадашоо ха юм. Үдэртөө эбдэржэ, ажал хүдэлмэри һаатуулхагүйн тулада заримдаа үдэшэ орой болотор машинаяа заһабарилха ушартай бологдодог.

Нютагайхидынь Байгал далайһаа загаһа губшуурдаһан зандаа. (Колхозынь загаһа барилгын ажахы ха юм.). Һалхан парнигтай болоо. Түрүүшээр зарим хүнүүд энэ хэрэгтэ этигэлгүйгөөр хандадаг һэн. Харин үнгэрэгшэ намар үгэрсэһөө ороһон ашаг олзо тоолоод байхада, һэжэглэхэ, тоосолдохо хүн үгы шахуу болоо. Овощ гээшэ ашаг олзотой һалбари гэжэ бултадаа ойлгоо бшуу.

Казан Абазаевич Гиргушкинай гэр бүлэ яһала үнэр баян юм. Антонина Цыреновна Казан Абазаевич хоёр аяар арбан гурбан үхибүүдые хүмүүжүүлнэ. Ехэ хүбүүниинь сэрэгэй алба дүүргэжэ байна, Люба басаганиинь арбадахи класс дүүргээд, мүнөө эхэ, эсэгэдээ туһалдаг. Володинь Кабанскын дунда һургуулида, Галя Валерий хоёрынь Улаан-Үдын 1-дэхи интернат һургуулида һурана. Анатолиин асууж бэшэһэн Гена хүбүүниинь Степно-Дворецкэ һургуулиин 4-дэхи класста ябадаг. Лена, Юра, Вера гурбаниинь нютагтаа, Ранжурово тосхонойнгоо һургуулида һурана. Надя энэ жэлдэ һургуулида орохо, Лариса дүрбэтэй, харин Светлана гурбадахяа гэшхэжэ ябана. Эгээл одхон Ира жэлһээ үнгэрөө.

Үдэшэндөө бултадаа суглархадань гэр соонь хүлгөөтэй, шуушуятай, хүхюун болодог. Үхибүүдынь гэрэйнгээ даабари хэжэ дүүргээд, барандаа телевизорээ харахаяа һуудаг. Бултадаа энээндэ дадашоо. Заримандаал тоомоо таһархаяа һанаһан Генкые хорихо баатай бологдодог. Энэ бүлэ эбтэй эетэйгээр ажаһуудаг. Үхибүүдынь бэшэ айлай хүүгэдтэл адли яһала һайнаар хубсаланхай ябадаг, барандаа һайнаар һурадаг юм.

Гансахан Казан Абазаевичай салин хүлһэн дээрэ ажаһуухань энэ айлда хүшэр хүндэ байха һэн. Үхибүүдээшье һургуулида ябуулха аргагүйдэхэ байгаа. Гэбэшье гүрэн түрэмнай хүүгэдые хүмүүжүүлгэдэ ехэ анхарал хандуулдаг, ехэхэн туһаламжа үзүүлдэг гээшэ. Олон үхибүүдтэй айл ямар хүнгэлэлтэнүүдые абадаг бэ гэжэ эндэ хэлэхэгүйбди. Гүрэн түрэ юрэнхы эрдэмэй һургуулида нэгэ һурагшые һургахын тулада жэлдээ 120 түхэриг, харин интернат һургуулида һургахадаа 300—400 түхэриг мүнгэ гаргашалдаг байха юм гэжэ эндэ тэмдэглэе. Тиимэһээ хүгшэн эжынь ашанартаа иигэжэ заабарилан һуудаг:

— Мүнөө саг урданайхидал адли бэшэ даа. Ёһотойл зол жаргалтай үе саг гээшэ. Ажаллаха, һурахаяал мэдэ. «Урданайхидал адли» гэжэ хүгшэн эжынь хэлэһэн үгэ эртэ урдын саг шэнгеэр ашанартань һанагдаха юм. Тэдэнэр томо болоходоо, энэ «урданайхидал адли» гээшэнь балайшье холын саг бэшэ, оройдоол 60—70-аад жэлэй саада тээхи үе гэжэ ойлгохол. Б. Махатовай «Байгал-Хударын талада һууһан буряадуудай ажабайдалай хуудаһанһаа» гэжэ ном соо энэ үеын нэгэ ушар тухай иигэжэ хэлэгдэнэ: «Маслан Афанасьевич, революциин урда тээ ямараар ажаһууһан тухайгаа хөөрэжэ үгыт»—гэжэ Ранжурово тосхоной Онгоров үбгэндэ бидэнэр хандабабди.

— Энээн тухай һанаханьшье хэсүү байна, — гээд тэрэ хөөрөө һэн. — Газар оёортой набтагар хара, харанхы бүрүүл урса гэртэ ажаһуугааб. Шэл, рама гэжэ байгаагүй. Шэлэй орондо малай хатааһан гэдэһэ сонходоо табидаг һэмди. Эсэгэмни гурбан жэл соо үбдөө. Бөөнэрые оло дахин ... асарагша бэлэйбди. ... хооһон болоторoo үргэл... хаш. Үргэлшье туһалаагүй... гэмни наһа бараа һэн. ... нгээ үбшэн байхада үргэл... гэл хэхээ үри шэридэ ... орошоһон байгаабди. Энэ... шэриеэ түлэхын тулада ... жэл соо нютагайнгаа бая... да нюргаа тэниилгэнгүй ... лөө агша бэлэйб.

Зоболон дээрэм дабха... болон ерэбэ. Эхэмни үбд... һэн. Халдабарита мууха... шөөр үбдөө гээд ... хэлсэдэг болобо. Хүршэ... нуудна жэрхэжэ сээр хад... орохоёошье болишобо. ... дуратай басагамни эхэ ... дээ хараалгаад, намтай ай... болохоёо арсаба, — гээд ... жөөл уйдхартайгаар һана... рэнэ...»

Ном соо бэшэгдэһэн ... ров үбгэнэй зоболонто аж... далые Анатолий Гиргушк... хүгшэн эжы хоёр нюдөөр... раһан үзэһэн байна. Үнгэ... сагые мүнөөнэйхитэй са... хада, хара сагаан мэтэ ... ондоо гэжэ хүгшэн эжын... лэн хөөрэн һуудаг.

Хэрбээ урдань энэ тос... эрдэмтэй хүн оройдоо үгы... хуу байгаа һаа, мүнөө ... тухай дурдаһанайшье хэр... Хэды олон инженернүүд, ... шанар, агрономууд энэ то... һоо урган гараа гээшэб! ... мэй хоёр кандидат бии. ... гай зон эрдэмтэ нүхэд... омогорхон ябадаг.

Нютаг тосхониинь жэл ... бүри болбосон түхэлтэй, ... байдалынь зол жаргалта... лоно. Ямар һайхан зол жар... та ажабайдал бэ!

Эдэ бүгэдэ тухайгаа тэр... бүүндээ бэшэхэл. Хүбүүн, ... ла һайн, эдл жаргалтай... һуунабди! Иигэжэ һана... Казан Абазаевич ээлүү... энеэбхилнэ.

А. ХАЛТУ...

Ранжурово тосхон.
Кабанскын аймаг.

ТОКИО

Социалис байгуулалта булюу һайн

ТАСС

«Социалис байгуулалтын булюу һайн байһанда этигээбди», — гэжэ эндэ хэблэгдэһэн дэбтэр дотор хэлэгдэнэ. Нёдондо жэлэй сентябрь соо Советскэ Союзда аяншалһан тухайгаа Японой социалис партиин эдэбхитэдэй делегаци хөөрэнэ.

СССР-эй арад зон зол жаргалтай ажаһууха дүүрэн арга боломжотой. Совет арад ажалда дуратайгаар хүмүүжүүлэгдэнхэй. Эхэнэрнүүд бүхы талаараа эрэшүүлтэй адли эрхэтэй байна. Социализмын үедэ гэр байрын барилга гол шухала зорилго гэжэ тоологдоно, тэрээндэ ехэ анхарал хандуулагдана. Хүн зоной элүүрые хамгаалгын хэрэгэй СССР-тэ угаа һайнаар эмхидхэгдэнхэй байһан ушар делегациин гэшүүдэй зүрхэ сэдьхэлдэ бүхөөр хадуугдаа.

Эб найрамдалай, арадуудай хоорондын хани барисаа хүгжөөлгын асуудалнуудта совет хүнүүд ехэ анхарал хандуулна гээд дэбтэр соо тэмдэглэгдэнэ.

ХАНОЙ

ПАТРИОДУУД ШАНГА СОХИЛТО ХЭНЭ

ТАСС

Индохитадай оронуудта шанга байлдаанууд боложо үргэлжэлһөөр. Американ ээзрхэг түримхэйшүүлэй, тэдэнэй дахуул сэрэгшэдэй байлдаанай байдалые өөһэдтөө ашаг туһатайгаар хубилгаха һэдэлгэ гаргаашье һаань, патриотическа хүсэнүүд удаа дараалан амжалта илалтануудые туйлана. Урда Вьетнамые сүлөөлхэ Арадай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй Тайнинь шадар шанга добтолго хэхэдэнь, Камбоджодо байһан хэдэ мянган сайгон солдадуудые тэндэһээ гаргажа, Урда Вьетнам эльгээхэ гэһэн шиидхэбэри американ-сайгон командовани гаргаха баатай болоо. Демилитаризованно зоноһоо урдуурхи районуудта патриодууд американ гурбан вертолёдые буудажа унагаагаа.

Мартын 27-до Камбоджын патриотическа хүсэнүүд Кампонгтрать провинцидахи дайсанай бэхилэлгэнүүдые ракетээр, миномёдоор буудаба. 36 часай турша соо үргэлжэлһэн шанга тулалдаанда сэрэгшэд дайсанай олон солдадуудые хүлһөөнь буулгаһан, ехэ техникэ һандааһан байна.

Лаосhoo ороһон мэдээсэлнүүдэй ёһоор, мартын 24-нэй һүни нютагай патриодууд Луангпрабангһаа зүүн-хойшоо 30 километрэй газарта, Сиенгкуанг провинцида эшээлһэн хархис этэгээдүүдэй бэхилэлгэнүүдтэ добтолоо.

ЭРДЭМ, ТЕХНИКЫН ГАЙХАМШАГ ИЛАЛТА

ПАРИЖ. (ТАСС). «Венера-8» гэжэ автомат станцие дэгдээлгэ — совет эрдэм, техникын шэнэ амжалта» гэжэ Францийн «Насьон» газетэ сэгнэнэ.

ТОКИО. (ТАСС). Газарта дамжуулагдаха шэнжэлгын баримтанууд «нюусаар олон энэ түби» тухай хүн зоной айлгомжые нилээд үргэдхэхэ байха гэжэ Японой хэблэл тэмдэглэнэ.

ДЕЛИ. (ТАСС). Автомат станцие Үүрэй Солбон худар дэгдээн табилга Индиин шэнжэлхы ухаанай эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдые ехээр һонирхуулба. «Энэ хадаа эрдэм, техникын ехэ илалта болоно»,—гэжэ Индиин национальна физическэ лабораториин директор доктор А. Р. Верма ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө, «Венера-8» гэжэ автомат станциин ниидэлгые тайлбарилһан байна.

ХИЛЫН СААНАҺАА

НЬЮ-ЙОРК

США союзнигуудаа зэбсэглэнэ

ТАСС

НАТО гэдэг сэрэгэй-ээзрхэг түримхэй нэгэдэлдэ хабаатай союзнигуудтаа, мүн өөһэдһөөнь дулдыданги байдаг зарим оронуудта далайн-сэрэгэй арбан зургаан корабль зээлеэр үгэхые Холбооto Штадууд хараална.

Испанида—5 эсминец, уһан доогуур тамардаг 2 онгосо, Турцида—1 эсминец, уһан доогуур тамардаг 2 онгосо, Грецидэхи «хара полковнигуудай» засаг байгуулагшадта — 2 эсминец, Урда Корейн дахуул сэрэгшэдтэ — 2 эсминец, Италида — уһан доогуур тамардаг 2 онгосо зээлеэр үгэхэ тухай хуулиин проект США-гай сенат баталаа.

Бүхы корабльнууд (хоёрһоо бэшэниинь) Дундада далай дээрэ байрлажа, США-гай зургаадахи флодто «шухала нэмэлтэ хүсэн» болохо юм гэжэ сенатор Г. Берд мэдүүлээ.

Тобшо мэдээсэлнүүд

ХАНОЙ. (ТАСС). Вьетнамай Демократическа Республикын IV зарлалай Национальна сугланаанай хоёрдохи сессиин мартын 20-һоо 25 хүрэтэр болоһон тухай коммюнике мартын 27-до эндэ толилогдоо.

ДРВ-гэй президент Тон Дык Тханг сессиин хүдэлмэридэ хабаадалсаа. Вьетнамай мүнөө үеын политическэ, сэрэгэй, дипломатическа ба экономическа байдал тухай элидхэлнүүд сесси дээрэ зүбшэн хэлсэгдэһэн байна.

США-гай империалистнуудай ээзрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүү дайнда, социализм байгуулха хэрэгтэ вьетнам арадай туйлаһан амжалтануудые ДРВ-гэй правительствын премьер-министр Фам Ван Донг сесси дээрэ үгэ хэлэхэдээ тэмдэглээ.

РИМ. (ТАСС). Нефть сэбэрлэдэг заводуудай хүдэлмэришэдэй ниитэ-национальна буһалгаа хэхэдэнь, Рим ба Италиин бусад ехэ ехэ хото городуудтахи бензинээр хангадаг мянгаад станци мартын 27-до ажалаа зогсооһон байна. Ажалай шэнэ хэлсээ баталхые промышленностиин энэ һалбариин хүдэлмэришэд бүхэли һарын турша соо эрилтэ табижа байнхай. 55 мянган хүн 24 часай буһалгаанда хабадаа.

ЖЕНЕВЭ. (ТАСС). Химическэ зэбсэг ухаалан зохёохо, үйлэдбэрилхэ, нөөсэ сугларуулга хорихо тухай, тэрэниие үгы хэхэ тухай конвенциин проектые буу зэбсэг бүтээн гаргалга болюулха комитедэй хүдэлмэридэ хабаадалсаһан социалис оронуудай зүгһөө Советскэ Союз комитедэй гэшүүдэй үзэмжэдэ табиһан байна.

ЛОНДОН. (ТАСС). Манчестерэй машина бүтээдэг заводуудай 250 мянга тухай хүдэлмэришэд салин хүлһыень дээшэлүүлхын, недели соохи хүдэлмэрилхэ сагай хэмжээ хороолгохын түлөө тэмсэнэ. Машина бүтээлгын заводуудай хүдэлмэришэд ажалайнгаа һүүлээр хүдэлхэеэ арсаа. Үйлэдбэриин темп удаарuулха хэдэн шиидхэбэри абтаһан байна.

Верфьнүүдые хаажа, тэдэниие хиналтадаа абаха тухай правительствын шиидхэбэри дүүргэхээ арсаһан Шотландиин машина бүтээгшэдһээ абажа, хүдэлмэришэдые олоорнь ажалһаа гаргаха гэһэн Манчестерэй райондохи табан предприятие машина бүтээгшэд эзэлээ.

МАДРИД. (ТАСС). Испанида саахарай, һүнэй үнэ сэн мартын 28-һаа 6 процентээр хүндэрбэ. Һүүлэй һарануудта эдеэ хоолой зүйлнүүдэй, эд бараанай үнэ сэн нилээд дээшэлээ.

ПАРИЖ

А. Дэвисэй мэдүүлгэ

ТАСС

США-гай Коммунис партиин Центральна Комитедэй гэшүүнээр һунгагдаһанаа эгээл ехэ нэрэ хүндэ мүн гэжэ Анджела Дэвис сэгнэнэ. Юристнүүд-демократуудай уласхоорондын ассоциациин, А. Дэвисые хамгаалха, сүлөөлхэ Францийн комитедэй даалгабаряар Сан-Хоседэ (Калифорни штат) ерээд байһан француз адвокат Жюль Боркертэй хөөрэлдэхэдөө, энээн тухай мэдүүлбэ.

Негр арадай эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэдэг эдэбхитэдтэ, түрүү үзэлтэй хүнүүдтэ эсэргүүгээр засагаархидай зүгһөө гаргагдаһан расис, коммунизмда харша хорото үгэсэлгые Сан-Хоседэ боложо байгаа сүүдлэлгэ дэлхэйн улад зондо, Америкын үргэн олониитэдэ элишэлэн харуулха арга олгобо гээд А. Дэвис тэмдэглээ.

ВАШИНГТОН

Америкэдэхи гутамшаг үзэгдэл

ТАСС

Холбооto Штадуудтахи социальна хангагдаса тухай бэшэг президент Р. Никсон конгрестэ эльгээбэ. Социальна хангагдасын мүнөөнэй байдал — Америкэдэхи гутамшаг үзэгдэл мүн гэжэ президент мэдэрнэ.

Һүүлэй үедэ социальна хангагдаса улам муудаа гээд бэшэг соонь хэлэгдэнэ. Туһаламжа абахаар үгытэйшүүл, үбшэнтэд, үхибүүд, үтэлһэн хүнүүд гүрэнэй зүгһөө ямаршье тэдхэлгэ абанагүй.

Ороной зарим штадуудта ажаһуудаг гурбан үхибүүтэй ганса бэе эхэнэрнүүд һарадаа тон ахир бага, 60 долларой тэдхэмжэ абадаг юм. Энээнһээ уламжалан, олон миллион үхибүүд үлэсхэлэндэ дайрагдана гэжэ бэшэг дотор хэлэгдэнэ.

США-дахи социальна хангагдасын тон муу байһые мэдэрбэшье, тэрэниие һайжаруулха нэгэшье дурадхал президент Никсон оруулаагүй.

САНТЬЯГО

ХОРОТО ҮГЭСЭЛГЭ ЭЛИРҮҮЛЭГДЭЭ

ТАСС

Гүрэнэй урбалта хэхэ зорилготой хорото үгэсэлгые Чилиин мүрдэлгын органууд элирүүлбэ. Хорото үгэсэлгэдэ хабаадагшад — «Партиа ба либертад» гэжэ хархис эмхиин гэшүүд ороной президент Сальвадор Альендее алаха һэдэлгэ гаргаа гэжэ дотоодын хэрэгүүдэй министр Эрнан Дель Канто телевиденеэр үгэ хэлэхэдээ мэдүүлбэ.

Хорото үгэсэгшэд мартын 25-най һүни урбалта хэхээр түсэблэһэн байба. Тиихын тула сэрэгэйхидтэй, полициинхидтэй хэлсээ хээ. Зүгөөр тэдэнь хорото үгэсэлгэдэ хабаадахаа огто арсаһан байна.

ПРАВДА БУРЯТ...

Нэгэдэхи хуудаһанда. «...үйлсэ» — түрүү бэшэг. «В... уряа татана» — В. Никол... корреспонденци. «Субботни... баатай» — суглуулбари.

Хоёрдохи хуудаһанда. «... дон нимэ эрилтэ табина»... тематическа хуудаһан.

Гурбадахи хуудаһанда. ... дай АССР-эй арадай хина... комитедтэ. Хилын саанахи... нууд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. ... урашуулай бүтээлнүүд»—... дэй техническэ творчеств... ставкэһээ. Нютаг нютагай ...

ЭНХИР КРАН

«ОРБИТЫН» ПРОГРАМ...

13.55 — Дамжуулгын ... рамма. 14.05 — «Конек-... нок». СССР-эй арадай арти... Чирков уншана. 2-дохи дам... га. 14.05 — «Ехэ хоорой ... хан дуушад» — концерт-... 15.15 — Үнгэтэ телеви... «Мальчишки острова Ливе... уран һайханай фильм. 16.... «Год свершений». (КПСС-эй ... съездын болоһоор жэлэй ...

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА

19.00 — СССР-эй про... зуудай XV съездын делегат... хөөрөөн. 19.55 — Телепано...

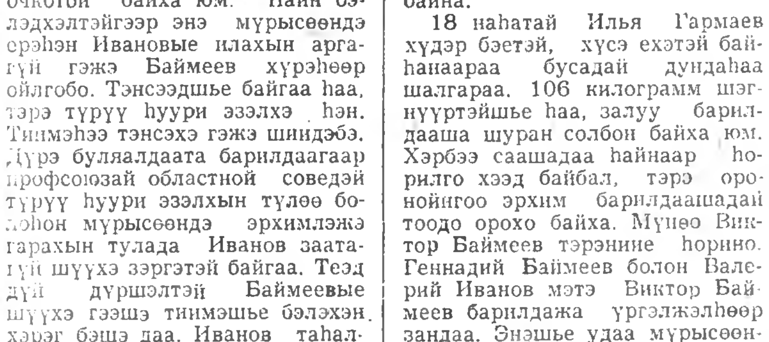
«ОРБИТЫН» ПРОГРАММ...

20.15 — Үнгэтэ телеви... «Тени исчезают в полдень» телевизионно уран һай... фильмын 7-дохи сери. «... Большаков» 21.20—А. С. ...кинай зохёолнуудаар таби... хүгжэмтэ зүжэгүүдһээ. 22.... «Таможенный розыск»—... уран һайханай фильм (3-6 ... нууд). 00.30—Мэдээсэлэй ... грамма.

САГАЙ УЛАРИЛ

Мүнөөдэр республикамнай ... үүлэтэйшэг байха, шииг ... орохогүй. Баруун-хойноһоо ... кундын 5—10 метр хүсэтэ... һалхилха. 1 градус дулаан... градус хүрэтэр хүйтэн ... Байгал шадар, хойто аймагу... 4—9 градус хүйтэн ... Улаан-Үдэдэ 19—21 градус ... тэн байха. Үдэртөө 0-һоо 2 ... дус хүрэтэр хүйтэн байха... леэгдэнэ.

Мартын 31-дэ, апрелиин ... республика доторнай үүлэ... байха, шииг нойтон оро... Баруун-хойноһоо секундын ... 10 метр хүсэтэйгөөр һал... Температура һүниндөө 14... градус хүйтэн, үдэртөө 2 ... хүйтэнһөө 3 градус хүрэтэ... лаан байхаар хүлеэгдэнэ. ... аймагуудаар, Байгал шада... ниндөө 22—27, үдэртөө ... градус хүйтэн байха.

Шанга шандааһатанай ТУЛАЛДААН

«Спортын мастернууд Валерий Иванов («Урожай»), Геннадий Баймеев («Буревестник») гэгшэд нэгэдэхи, хоёрдохи һууринуудые буляалдаха болобо», —гээд судья-информатор соносхобо. Тиин суута бүхэшүүл барилдаанай олбог дээрэ гаража ерэбэ. Иванов ялын 0,5 очкотой, харин Баймеев ялын ноль очкотой байха юм. Һайн бэлэдхэлтэйгээр энэ мүрысөөндэ ерэһэн Ивановые илахын аргагүй гэжэ Баймеев хүрэһөөр ойлгобо. Тэнсээдшье байгаа һаа, тэрэ түрүү һуури эзэлхэ һэн. Тиимэһээ тэнсэхэ гэжэ шиидэбэ. Дүрэ буляалдаата барилдаагаар профсоюзай областной соведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө болоһон мүрысөөндэ эрхимлэжэ гарахын тулада Иванов заатагүй шүүхэ зэргэтэй байгаа. Теэд дүй дүршэлтэй Баймеевые шүүхэ гээшэ тиимэшье бэлэхэн хэрэг бэшэ даа. Иванов таһалгаряагүй добтолжо, партерта оруулһан байна. Иигэжэ үнэтэй сэнтэй нэгэ очко бэшүүлжэ, энэ шанга тулалдаанда илажа гараа.

Дундуур шэгнүүртэнэй дундаһаа Сергей Хахалов («Урожай»), Олег Алексеев («Буревестник») гэгшэд ана-мана тулалдажа тэнсэһэн байна. Урда тээнь амжалтатай ябаһан Хахалов дилэһэндэ тоологдоо. Эдэ хоёр бүхэшүүл хүдэр бата бэетэй, угаа хүсэтэйнүүд юм. Ошотороо һайн барилдаашад болохо гэжэ найдамаар.

Энэ мүрысөөндэ бэеэ харуулһан залуу барилдаашад олон байгаа. Эгээ хүнгэн шэгнүүртэнэй дундаһаа Дашинамжилов шүүгээ. Дүй дүршэлтэй Эдуард Норсоновые илаһан В. Мизенин шанга шандааһатай байһанаа гэршэлээ. Тэрэ Саян Шойжиловые («Урожай») түгэсхэлэй мүрысөөндэ диилэһэн байна.

18 наһатай Илья Гармаев хүдэр бэетэй, хүсэ ехэтэй байһанаараа бусадай дундаһаа шалгараа. 106 килограмм шэгнүүртэйшье һаа, залуу барилдааша шуран солбон байха юм. Хэрбээ саашадаа һайнаар һорилго хээд байбал, тэрэ оронойнгоо эрхим барилдаашадай тоодо орохо байха. Мүнөө Виктор Баймеев тэрэниие һорино. Геннадий Баймеев болон Валерий Иванов мэтэ Виктор Баймеев барилдажа үргэлжэлһөөр зандаа. Энэшье удаа мүрысөөндэ хабаадалсажа, түрүү һууринуудай нэгые эзэлээ.

Энэ мүрысөөндэ тэрэнэй бэлдэһэн «Урожай» бүлгэмэй команда нэгэдэхи һуури эзэлһэн байна. Түрүү һуури эзэлһэн командаһаа 14 очкогоор гээгдэһэн «Буревестник» бүлгэмэйхид хоёрдохи һууринда гараа. «Труд» бүлгэмэй команда гурбадахи һуури эзэлһэн байна.

В. БАДМАЕВ,
«Урожай» бүлгэмэй областной соведэй инструктор.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: барилдаанай үедэ.

В. ПЛУТТАЙ фото.

ХАБАРАЙ НАЙДАЛ...

Олон тоото хуримууд, амаралтанууд, орон соогуур аяншалганууд, национальна ба шажанай, нэгэтэй найр нааданууд, гэр бүлын ёһолонууд Японой хабартая үнгэргэгдэдэг. Сакурами—сэсэглэхэ байгаа вишнын һайхалтагаар бүлын найр гэдэгынь энэ хүхюун, баяртай наада зугаа болоно. Бүхы зониинь барандаа шахуу нимэ найрта хабаададаг, алаг газарнуудта сугларһан, хада уланууда гарадаг, паркнуудта ошожо зугаалдаг. Хабарай ерэхэдэ, ажабайдалаймнай хүбилалтануудые болохо, гай түбэйһөө гарха хохидолһоо зайсаха хабаадахы гэжэ японецууд найдадаг. Һүүлэй найдабаринуудай энэшье жэлдэ японец бүхэнэй сэдьхэл зүрхые эзэлнэ. Эдэ найдабаринууд хүсэлдахэ гэшэе гү гэжэ һанаагүй болоно. Экономическа дорройтолго, промышленна олохон һалбаринуудай үйлэдбэрилгын хорогоо, ажалгүйдэлгын олошоролго, ажалай эршэ ули шангалгаха нёдондоһоо хойшо үргэлжэлһээр. Эрээ нимэнэн хүдэлмэришэн ангиин хабарай зангалта буһалгаан 17 жэл соо түрүүшынхяа, мүнөө хуһаргуй эртэ эхилээ. 400 мянган үлүүтэй хүдэлмэришэдые нэгэдхэһэн тон хүсэтэй профсоюзна гол түб — Японой генеральна совет нимэ шиидхэбэри гаргаа. Энэ буһалгаанай гол зорилго гэхэдэ, үйлэдбэрилэл доройтолгын хүндэ хүшэр хойшолонгуудые ажалшан ардата тохохо гэдэг монополинуудай һэдэлгэнүүдтэ эрид шанга харюу үгэхэ, япон пролетаринарай үдэлһэн шухала эрхэ сүлөө, ашаг туһые хамгаалха ябадал болоно.

И. ХРАМОВ.

(ТАСС).

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕ...

Манай адрес, телефонууд

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора—54-..., приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секретаря—6..., отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства—6... 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промышленности, строительства—61-35, советского строительства и быта—6..., культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—67-81, информации—34-05, общественная приёмная—56-62, машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

Н-03476. Заказ № 12...